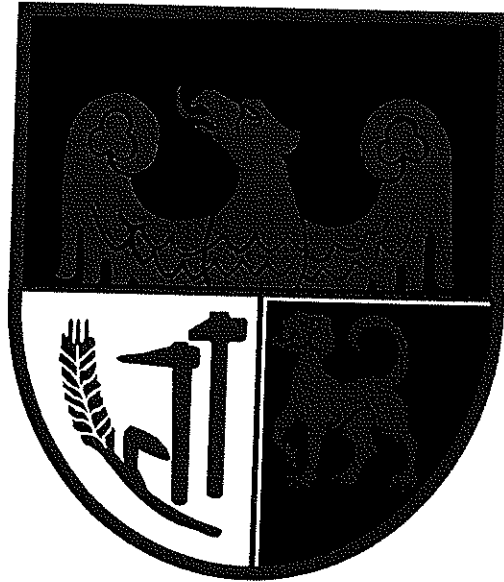

załącznik Nr 1
do Uchwały
Nr XIV/144/2015
Rady Gminy Psary
z dnia 30.08.2015r.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PSARY NA LATA 2016 - 2025

PRZEWODNICZĄCY RADY

Jacenty Kubica

**GMINA
PSARY**

Strategia rozwoju Gminy Psary na lata 2016-2025

Spis treści

Wstęp	3
I. Analiza i diagnoza strategiczna	4
I.1. Przestrzeń i środowisko	4
I.1.1. Położenie administracyjne i geograficzne	4
I.1.2. Walory przyrodnicze	5
I.1.3. Walory kulturowe	7
I.2. Społeczeństwo	8
I.2.1. Demografia	8
I.2.2. Bezrobocie	12
I.2.3. Pomoc społeczna i ochrona zdrowia	13
I.2.4. Edukacja i placówki oświatowe	15
I.2.5. Kultura i sport	18
I.2.6. Bezpieczeństwo	22
I.3. Gospodarka	24
I.3.1. Rolnictwo	24
I.3.2. Przedsiębiorczość	24
I.4. Infrastruktura techniczna	26
I.4.1. Infrastruktura transportowa i komunikacyjna	26
I.4.2. Gospodarka wodno-ściekowa	28
I.4.3. Gospodarka odpadami	29
I.4.4. Infrastruktura elektroenergetyczna i gazowa	30
II. Analiza SWOT	32
III. Rozwój strategiczny w latach 2016 – 2025	34
IV.1. Wizja rozwoju	34
IV.2. Cele strategiczne i kierunki rozwoju	34
IV. Analiza powiązań strategii z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu	40
V. Procedury wdrażania, monitoringu i ewaluacji strategii	48
Spis tabel	49
Spis rysunków	50
Załącznik nr 1 Kluczowe zadania strategiczne	51

Wstęp

Pojęcie strategii nieodłącznie kojarzy się z planowaniem, wdrażaniem. Dzieje się to za pomocą działań takich jak: monitoring efektów i nakładów oraz zaawansowane planowanie, włączenie partycypacyjne. Wszystko to odbywa się na poziomie Gminy. Tak zintegrowany sposób myślenia o planowaniu na poziomie gminnym, jest dla danej wspólnoty ogromną szansą na realizację wielu wspólnych celów. Dokument określa zasadnicze kierunki oraz metody działania pozwalające na zwiększenie tempa rozwoju gminy, przyjmuje takie założenia, które wpisują się w możliwości wspomagania inicjatyw samorządu ze środków Unii Europejskiej.

Składa się z części diagnostycznej, w której przedstawione zostały zasoby gminne oraz postawiono rekomendacje w zakresie dalszego rozwoju. Diagnoza obejmuje obszary: infrastrukturalny, społeczny, gospodarczy.

Kolejnym rozdziałem jest część strategiczna, która jest efektem pracy warsztatowej, w którą byli zaangażowani mieszkańcy gminy. Oznacza to, iż wypracowana analiza SWOT, cele operacyjne wraz z kierunkami rozwoju zostały ustalone w sposób partycypacyjny.

Niniejsza Strategia jest zatem efektem współpracy i wieloletnim planem rozwoju wypracowanym przez mieszkańców i liderów lokalnych. Dokument zawiera również monitoring i ewaluację osiągniętych celów oraz listę inwestycji kluczowych.

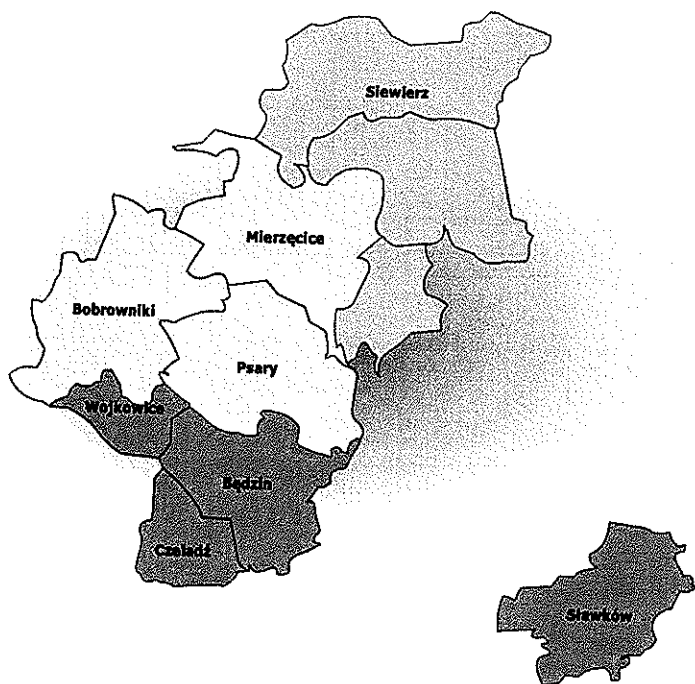
I. Analiza i diagnoza strategiczna

I.1. Przestrzeń i środowisko

I.1.1. Położenie administracyjne i geograficzne

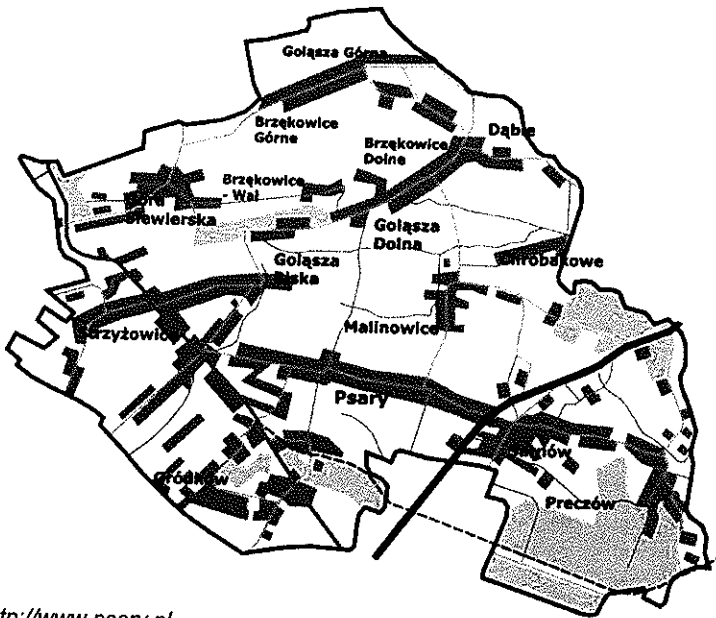
Gmina Psary jest gminą wiejską położoną w centralnej części województwa śląskiego. Zajmuje środkową część Powiatu Będzińskiego, bezpośrednio graniczy łącznie z 6 gminami: od zachodniej strony z gminą Wojkowice i gminą Bobrowniki, od północy z gminą Mierzęcice, od południa z gminą Będzin a od wschodniej z gminą Dąbrowa Górnicza. Gmina zajmuje powierzchnię 4.570 ha co stanowi 12,49% powierzchni powiatu będzińskiego.

Rysunek 1. Położenie Gminy Psary na tle powiatu będzińskiego.

Źródło: www.administracja.maz.gov.pl

Rysunek 2. Położenie sołectw i miejscowości w Gminie Psary

Źródło: <http://www.psary.pl>

Gminę Psary tworzy łącznie 10 sołectw i 15 miejscowości.

- **Sołectwo Brzękowice**, które zajmuje powierzchnię 229 ha.
- **Sołectwo Dąbie** o powierzchni 573 ha.
- **Sołectwo Gołąsza** o powierzchni 308 ha.
- **Sołectwo Góra Siewierska** o powierzchni 484 ha.
- **Sołectwo Gródków** o powierzchni 321 ha.
- **Sołectwo Malinowice** o powierzchni 436 ha.
- **Sołectwo Psary** o powierzchni 704 ha, będący zarazem stolicą i główną miejscowością gminy.
- **Sołectwo Preczów** o powierzchni 352 ha.
- **Sołectwo Sarnów** o powierzchni 688 ha
- **Sołectwo Strzyżowice** o powierzchni 503 ha.

I.1.2. Walory przyrodnicze

Gmina Psary leży w północnej strefie Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego. Z punktu widzenia fizyczno - geograficznego leży w obrębie makroregionu Wyżyny Śląskiej i obejmuje jej fragment wysunięty na południowy wschód, oraz w obrębie dwóch

Strategia rozwoju Gminy Psary na lata 2016-2025

mezoregionów, mezoregionów Garb Tarnogórski, oraz Wyżyny Katowickiej. Według podziału Wyżyny Śląskiej na jednostki geomorfologiczne, północna część Psar stanowi fragment Płaskowyżu Twardowickiego, a południowo wschodnia część leży w Kotlinie Dąbrowskiej, każda z ww. jednostek morfologicznych charakteryzuje się specyficzną rzeźbą i strukturą geologiczną. Część wyodrębniona jako Płaskowyż Twardowicki wchodzi w całości w mezoregion Garbu Tarnogórskiego Teren otoczony jest wyspowymi wzgórzami triasowymi, a w części centralnej rozciąga się Kotlina Psarska.

Wyżyna Śląska wznosi się na wysokość 400 m n.p.m. i ma dość zróżnicowaną rzeźbę, szczególnie ciekawa jest północna jej część gdzie zlokalizowany jest obszar Psar. Charakteryzuje się on znacznym zróżnicowaniem wysokości najwyższe wzniesienia to min. Równa Góra (390 m n.p.m.) , Góra Św. Doroty (381,3 m n.p.m.), natomiast w części północnej powierzchnia terenu jest płaska, i wysokość nie przekracza 300 m n. p. m. (Ryc. 3), zróżnicowanie to dało podstawę do wyróżnienia jednostek geomorfologicznych: Płaskowyżu Twardowickiego, i Kotliny Dąbrowskiej. W okolicach Góry Siewierskiej, szczególnie w obrębie wzniesień wapiennych obserwujemy liczne formy krasowe o charakterze lejów, szczelin, kanałów i mis zaznaczają się one jako zakłębienia terenu. W części południowo wschodniej mamy do czynienia z nieckami, minimalna wysokość na tym obszarze to 266.5 m n. p. m. (okolice elektrowni "Łagisza") Na badanym terenie zauważalne są również liczne przekształcenia rzeźby, pochodzenia antropogenicznego. Przyczyną ich powstania była eksploatacji piasku podsadzkowego, w okolicach Góry Siewierskiej, wapieni i dolomitów w okolicach Strzyżowic która pozostawiła ślady w postaci głębokich wyrobisk, obecnie w większości zalesionych. Do innego typu form antropogenicznych rzeźby należą: hałdy i zwałowiska które są pozostałością po wydobywaniu węgla kamiennego, głównie z kopalni KWK "Grodziec" przykładem czego jest np. hałda w Gródkowie¹.

Największym bogactwem naturalnym gminy są lasy. Łączna ich powierzchnia wynosi 578 ha, co stanowi 15% powierzchni gminy. Na terenie Gminy Psary do chwili obecnej uznano za pomniki przyrody 4 drzewa tj. lipa drobnolistną w Brzękowicach Dolnych i Malinowicach oraz Psarach oraz lipa szerokolistną w Malinowicach. Walory krajobrazowe oraz zróżnicowane ukształtowanie terenu są największą atrakcją turystyczną gminy. Położenie geograficzne, na skraju aglomeracji Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego w sąsiedztwie terenów należących do Jury Krakowsko-Częstochowskiej oraz zbiornika wodnego „Pogoria” w Dąbrowie Górniczej i rekultywowanego wyrobiska poeksploatacyjnego „Kuźnica Wareżyńska” może przyczynić się do wzrostu atrakcyjności gminy. Na terenie Gminy Psary nie występują

¹ J. Kondracki, *Geografia regionalna Polski*, Wydawnictwo PWN, Warszawa, 2000 r.

Strategia rozwoju Gminy Psary na lata 2016-2025

duże zakłady przemysłowe. Wypoczynek sobotnio-niedzielny stwarzają możliwość rozwoju turystyki rowerowej i lotniarstwa

1.1.3. Walory kulturowe

Gmina Psary jako jednostka administracyjna powstała w 1973 r., ale miejscowości, które wchodzą w skład jej granic administracyjnych mają długą historię. Odkrycia archeologiczne dowodzą, że na terenie dzisiejszej Gminy Psary żyli ludzie już w czasach prehistorycznych. Jedno ze wzgórz Mogilnica było miejscem prasłowiańskiego kultu – w roku 1931 znaleziono tam szczątki cmentarzyska. Równie interesujące były znaleziska na tzw. Żabińcu w Gródkowie, gdzie stwierdzono cmentarzysko całopalne ludności kultury łużyckiej.

Pierwsze wzmianki o Strzyżowicach, Dąbiu i Górze Siewierskiej pojawiają się w dokumentach nadawczych klasztoru w Zwierzyńcu pod Krakowem w XII w. Pod koniec XII w. tereny te przynależne do kasztelani bytomskiej i oświęcimskiej przeszły w ręce Piastów Śląskich. Na przełomie XIV i XV w. powstało Księstwo Siewierskie, obejmujące między innymi tejsze ziemie. W 1443 r. zostało ono odkupione przez biskupa krakowskiego Zbigniewa Oleśnickiego. Księstwo, jako dobra biskupie przetrwało do 1790 roku, kiedy to włączone do Korony przeszło pod administrację Rzeczypospolitej. W okresie zaborów w latach 1794-1807 ziemie te okupowali Prusacy. Po Kongresie Wiedeńskim w 1815 r. obszar Psar wszedł w skład Królestwa Polskiego i aż do I wojny światowej pozostawał pod administracją zaboru rosyjskiego.

W roku 1867 powstał powiat będziński obejmujący miasta: Będzin, Sosnowiec oraz 20 gmin. Do gminy Wojkowice Kościelne przyłączono: Brzękowice, Gołaszę, Górę Siewierską, Dąbie, Malinowice i Strzyżowice (Starsze). W granicach gminy Bobrowniki znalazły się: Gródków, Psary i Strzyżowice (Młodsze). Jeszcze inne podziały wynikały z administracji kościelnej. Do parafii w Będzinie należały Sarnów i Preczów, do parafii w Grodźcu: Gródków i Psary, do parafii w Siemoni: Strzyżowice i Góra Siewierska, a do parafii w Wojkowicach Kościelnych: Dąbie, Malinowice i Gołasza.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w okresie międzywojennym, ziemie Psar należały do województwa kieleckiego, były podzielone jednak na dwie gminy, do gminy Łagiszy należały: Gródków, Sarnów, Preczów, Psary, a do gminy Wojkowice Kościelne: Brzękowice, Dąbie, Gołasza, Góra Siewierska, Malinowice, Strzyżowice. Po zakończeniu II wojny światowej Psary należały do województwa katowickiego, powiatu będzińskiego. W latach 1954 - 1972 funkcjonowały 4 gromady: Dąbie, Psary (z Gródkowem), Sarnów (z Preczowem) i Strzyżowice (z Górą Siewierską).

Strategia rozwoju Gminy Psary na lata 2016-2025

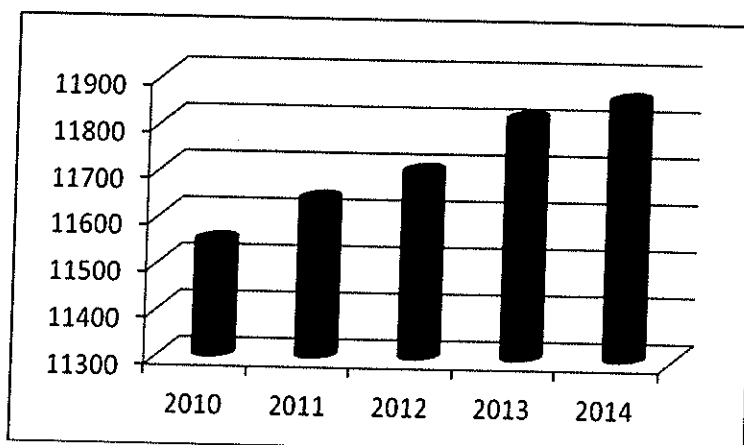
Na terenie Gminy Psary oprócz pozostałości po dworze i parku Malinowickim pozostały jedynie fragmenty starej zabudowy wiejskiej w postaci starych domów drewnianych i murowanych z początku XX w. Podczas wycieczek rowerowych czy pieszych można spotkać wiele krzyży i kapliczek przydrożnych. Trzy kapliczki przydrożne wpisane są do rejestru zabytków i znajdują się w miejscowościach Dąbie i Brzękowice.

I.2. Społeczeństwo

I.2.1. Demografia

Analizę potencjału ludnościowego Gminy Psary należy rozpocząć od określenia liczby ludności i jej zmian na przestrzeni ostatnich lat. Zgodnie z informacjami GUS na koniec 2014 roku ludności Gminy Psary wynosiła 11 610 osób. Na koniec 2014 r. średnie zaludnienie na obszarze gminy wynosiło 257 osoby na km². Równocześnie przez cały analizowany okres utrzymuje się przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn.

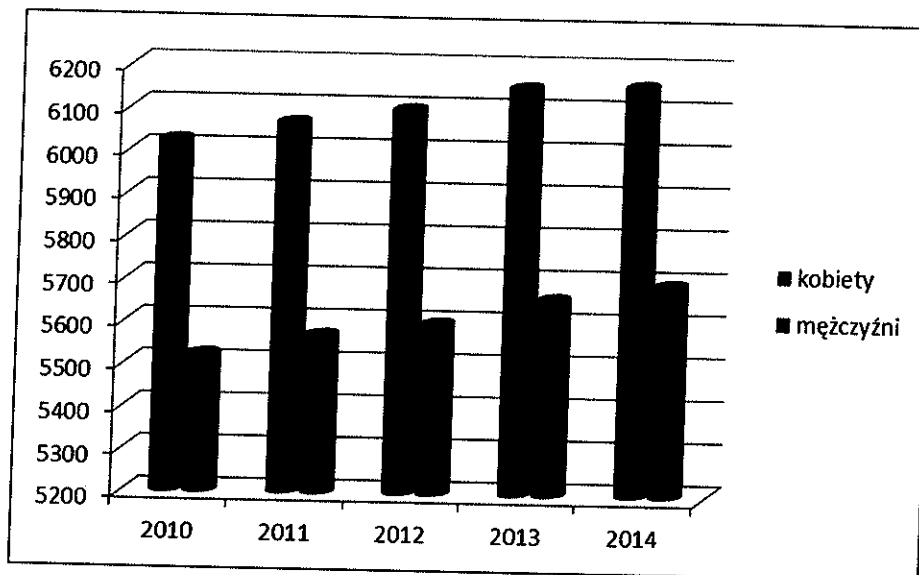
Rysunek 3. Ludność Gminy Psary w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych, www.stat.gov.pl.

Strategia rozwoju Gminy Psary na lata 2016-2025

Rysunek 4 Ludność Gminy Psary w podziale na kobiety i mężczyzn

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych, www.stat.gov.pl.

Najludniejszą miejscowością w gminie jest miejscowość Psary (2670 osób). Druga co do liczebności jest wieś oraz Strzyżowice oraz Strzyżowice. W przedziale od 1000 do 500 mieszkańców kwalifikuje się 5 miejscowości: Gródków, Góra Siewierska, Dąbie, Preczów, Malinowice. Pozostałe miejscowości, to jest: Brzękowie i Gołsza oraz Chrobakowe mają poniżej 500 mieszkańców.

Tabela 1. Liczba mieszkańców Gminy Psary, stan na 31.12.2014 r.

Miejscowość - sołectwo	Liczba mieszkańców
Brzękowie	418
Dąbie	683
Gołsza	474
Góra Siewierska	952
Gródków	945
Malinowice	739
Psary	2670
Preczów	898
Sarnów	1816
Strzyżowice	1849
Chrobakowe	166

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych, www.stat.gov.pl.

Strategia rozwoju Gminy Psary na lata 2016-2025

Analizując liczbę ludności na terenie gminy w latach 2010 – 2014 daje się zauważyć tendencję wzrostową, gdyż w omawianym okresie liczba ludność wzrosła o 312 osób. Na terenie powiatu będzińskiego zbliżony wzrost występuje jedynie w gminie Bobrowniki (298 osób), natomiast w pozostałych gminach jest on zdecydowanie mniejszy lub wręcz ujemny, co ilustruje poniższa tabela

Tabela 2. Liczba ludności w gminach powiatu będzińskiego w latach 2010 - 2014

Nazwa miejscowości	2010	2011	2012	2013	2014
Wojkowice	9249	9193	9172	9107	9033
Bobrowniki	11643	11736	11800	11912	11941
Mierzęcice	7542	7579	7563	7588	7614
Psary	11547	11639	11701	11817	11859
Siewierz	12223	12250	12234	12252	12284
Sławków	7089	7124	7100	7129	7135
Będzin	59133	59023	58735	58425	58205
Czeladź	33803	33591	33345	32940	32666

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych, www.stat.gov.pl.

Na wzrost ludności przede wszystkim ma wpływ nie tyle przyrost naturalny ludności², co migracje. W Gminie Psary w badanym okresie 2010-2014 r. saldo migracji wewnętrznych wzrasta o ponad 100 osób rocznie, co jest zjawiskiem ciekawym w porównaniu z ogólnokrajowymi tendencjami. W ostatnich latach wzmogły się procesy migracyjne ludności z ościennych miast Śląska i Zagłębia na teren gminy Psary. Zaznacza się coraz większe zainteresowanie lokalizacją nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w rejonach słabiej zaludnionych i jednocześnie leżących w sąsiedztwie dużych ośrodków miejskich. Preferowane są gminy o charakterze wiejskim, posiadające dobre warunki do wypoczynku i rekreacji, dobrze skomunikowane z ośrodkami koncentrującymi miejsca pracy. Gmina Psary posiada wszystkie wymienione cechy. Walory krajobrazowe i ekologiczne obszaru gminy Psary, aktywizacja dużych zasobów gruntów zdalnych pod zabudowę mieszkaniowo-usługową, a zatem stwarzanie przez gminę dogodnych warunków dla lokowania na jej obszarze podmiotów gospodarczych oferujących miejsca pracy, przekłada się w sposób bezpośredni na wzrost popytu na nieruchomości leżące w tym rejonie, a przez to na wzrost wartości nieruchomości przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i usługową. Poniższa tabela ilustruje saldo migracji w gminie Psary i w pozostałych gminach powiatu będzińskiego.

² Na terenie gminy Psary przyrost naturalny w omawianym okresie jest ujemny i wynosi (-48) w roku 2014. Nie odbiega to od tendencji zaobserwowanych w gminach powiatu będzińskiego jak i skali całej Polski.

Strategia rozwoju Gminy Psary na lata 2016-2025

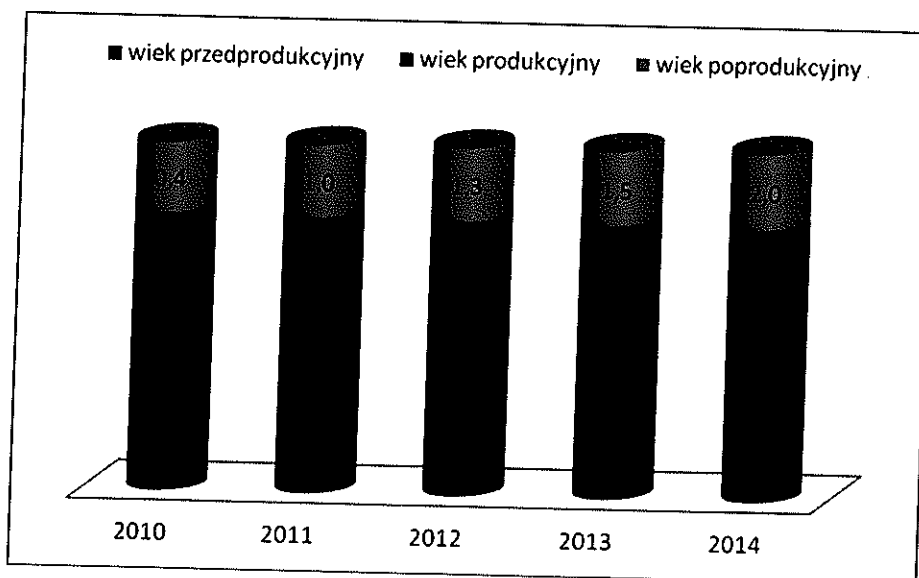
Tabela 3 Saldo migracji wewnętrznych w latach 2010 - 2014

Jednostka terytorialna	Saldo migracji wewnętrznych				
	2010	2011	2012	2013	2014
Będzin	27	71	41	50	-9
Czeladź	-29	-84	-94	-157	-98
Wojkowice	-11	-11	26	8	-22
Bobrowniki	155	137	147	129	89
Mierzęcice	82	48	15	51	44
Psary	100	119	113	167	113
Siewierz	48	26	31	7	21
Sławków	6	33	1	61	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, www.stat.gov.pl

O zasobach ludnościowych świadczy nie tylko liczba ludności, ale również jej struktura wiekowa. Z punktu widzenia rozwoju każdej gminy bardzo ważna jest struktura według ekonomicznych grup wieku, dzieląca ludność na tę w wieku przedprodukcyjnym (0–17 lat), produkcyjnym (kobiety w wieku 18–60 lat i mężczyźni w wieku 18–65 lat) oraz poprodukcyjnym (kobiety powyżej 60 lat i mężczyźni powyżej 65 lat). W latach 2010–2014 zaobserwować można w Gminie Psary wzrost liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym oraz utrzymujący się niewielki spadek ludności w wieku produkcyjnym.

Rysunek 5. Ludność Gminy Psary według ekonomicznych grup wieku w latach 2010-2014 w %.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych, www.stat.gov.pl

Ogólna liczba ludności gminy Psary na przestrzeni ostatniego 5-ciolecia wzrosła o blisko 5%. Sytuacja taka ma przede wszystkim związek z migracją i osiedlaniem się nowych mieszkańców. Gmina stała się popularna zwłaszcza wśród osób, które cenią

Strategia rozwoju Gminy Psary na lata 2016-2025

sobie spokój i kontakt z przyrodą i jednocześnie zawodowo pracują w miastach aglomeracji śląskiej.

I.2.2. Bezrobocie

Stopa bezrobocia dla powiatu będzińskiego na dzień koniec grudnia 2014 r. wynosiła 14,2% a dla województwa śląskiego 9,6%. Ogółem na terenie powiatu będzińskiego było 8 264 osób bezrobotnych³ w tym na gminę Psary przypadało 462 osoby bezrobotne, w tym 235 stanowiły kobiety.

Analizując udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na terenie gminy Psary wynosi ona 6,4% co jest wskaźnikiem niższym niż powiatowy i obok gmin Bobrowniki i Międzybóże najniższym w powiecie⁴.

Wśród bezrobotnych w Gminie Psary najwięcej jest osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym, gimnazjalnym i niższym oraz w przedziale wiekowym 25-44. Nie odbiega to od tendencji ogólnokrajowych jak i powiatowych. Koniecznym wydaje się zatem wprowadzenie działań skierowanych do tych grup bezrobotnych, zwłaszcza osób z niskim wykształceniem i młodych. Poniższe tabele przedstawiają strukturę wiekową i wykształcenia osób bezrobotnych na terenie gminy Psary.

Tabela 4. Struktura wiekowa bezrobotnych w Gminie Psary

Struktura wiekowa	Liczba osób bezrobotnych
18-24	71
25-34	111
35-44	108
45-54	87
55-59	65
60 lat i więcej	20

Źródło: Opracowywanie własne na podstawie danych z PUP Będzin, stan na 31.12.2014r.

Tabela 5. Struktura wykształcenia bezrobotnych w Gminie Psary

Struktura wykształcenia	Liczba osób bezrobotnych
wyższe	64
Policealne i średnie zawodowe	114
Średnie ogólnokształcące	50
Zasadnicze zawodowe	119
Gimnazjalne i poniżej	115

Źródło: Opracowywanie własne na podstawie danych z PUP Będzin, stan na dzień 31.12.2014 r.

Powiatowy Urząd Pracy w Będzinie, działa na rzecz zmniejszenia bezrobocia w gminie Psary, szczególnie w obszarze zwiększenia kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych. W tym celu realizowane są zadania, wynikające z ustawy o promocji

³ Dane na 31 grudnia 2014r.

⁴ Powiatowe Urzędy Pracy nie liczą stopy bezrobocia na terenach gmin. GUS przedstawia procentowy udział zgodnie z wyższej przedstawionym ilorazem.

Strategia rozwoju Gminy Psary na lata 2016-2025

zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Powiatowy Urząd Pracy w Będzinie realizuje projekty unijne, w tym m.in. „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie będzińskim (I)” współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, który skierowany jest dla osób młodych do 29 roku życia, pozostających bez zatrudnienia. Formy wsparcia przewidziane w ramach projektu to staże wraz z refundacją kosztów opieki nad dziećmi do 6 roku życia, dziećmi niepełnosprawnymi do 18 roku życia lub osobami zależnymi, środki przyznawane jednorazowo na podjęcie działalności gospodarczej, wraz z pokryciem kosztów pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa związanych z podjęciem tej działalności.

1.2.3. Pomoc społeczna i ochrona zdrowia

Ośrodek Pomocy Społecznej jest budżetową jednostką organizacyjną gminy Psary, utworzoną w celu realizacji zadań własnych i zleconych gminie z zakresu pomocy społecznej. Działalność jednostki jest finansowana w zakresie zadań własnych ze środków budżetu gminy Psary, a w zakresie zadań zleconych ze środków przekazanych przez administrację rządową na realizację ich zadań. Ośrodek Pomocy Społecznej udzielając pomocy ma na celu zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w godnych warunkach, w tym również przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Wspomaga również rodziny w przezwyciężaniu trudnych sytuacji, których nie mogą oni pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Do głównych zadań realizowanych przez ośrodek należy: tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej; analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej; przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawami świadczeń finansowanych z budżetu gminy oraz przez administrację rządową; pobudzanie społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin; prowadzenie pracy socjalnej skierowanej na pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Psarach realizuje nie tylko pomoc finansową, ale również pomoc w naturze (np. w postaci dożywiania i mikołajkowych paczek). Zajmuje się także pracą socjalną, której celem jest m.in. rozwijanie poczucia własnej wartości oraz świadczeniem usług opiekuńczych. Co roku realizuje projekty wewnętrzne m.in: Prace społecznie – użyteczne, Klub Integracji Społecznej oraz Lokalny Program „Nadzieja”. Instytucja ta w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki została zaangażowana w projekt „Praca się opłaca”, którego celem jest aktywizacja społeczna

Strategia rozwoju Gminy Psary na lata 2016-2025

i zawodowa uczestników. Cały czas działa także na terenie ośrodka Wioska Internetowa, umożliwiającą korzystanie ze sprzętu komputerowego wraz z dostępem do internetu. W przeszłości OPS brał udział także w takich programach i kampaniach jak: „Małyszomania”, „Niećpam” i „Jestem Tolerancyjny – Jestem Kreatywny”. W ramach działań profilaktycznych instytucja prowadzi punkt konsultacyjny, powstały z myślą o osobach, które mają problem z alkoholem i narkotykami, świetlicę integracyjną, a na terenie ośrodka działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W roku 2014r wydano 736 decyzji z zakresu pomocy społecznej. Najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej jest długotrwała i ciężka choroba oraz ubóstwo, najmniej trudności w przystosowanie do życia po zwolnieniu z zakładu karnego. Tabela poniższa przedstawia powody przyznania pomocy społecznej w gminie Psary na rok 2014.

Tabela 6. Powody przyznawania pomocy społecznej w podziale na rodziny

POWODY	LICZBA RODZIN
Ubóstwo	122
Bezrobocie	104
Niepełnosprawność	100
Długotrwała lub ciężka choroba	135
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenie gospodarstwa domowego	116
Rodziny niepełne	32
Rodziny wielodzietne	7
Przemoc w rodzinie	18
Alkoholizm	17
Trudności w przystosowanie do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	5
Bezdomność	7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OPS Psary

Ze społecznego punktu widzenia szczególnym znaczeniem wśród placówek infrastruktury społecznej wyróżniają się instytucje ochrony zdrowia. Potrzeby zdrowotne lokalnych społeczności mogą być bowiem zaspokojone niemal wyłącznie przez sprawnie funkcjonującą służbę zdrowia. Ochrona zdrowia w gminie Psary realizowana jest poprzez działalność placówek służby zdrowia przede wszystkim Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej – Gminne Centrum Medyczne Psary sp. z o.o. w Psarach, którego częścią są Ośrodki Zdrowia:

- Gminny Ośrodek Zdrowia w Psarach,
- Wiejski Ośrodek Zdrowia w Strzyżowicach,
- Wiejski Ośrodek Zdrowia w Sarnowie,
- Wiejski Ośrodek Zdrowia w Grodkowie.

Obok działalności NZOZ i prywatnych praktyk lekarskich na terenie gminy Psary działa Centrum Opieki Długoterminowej Joanna w Mierzęcicach. Prowadzi ono zajęcia

Strategia rozwoju Gminy Psary na lata 2016-2025

rehabilitacyjne oraz terapie zajęciowe dla osób przewlekle chorych oraz niepełnosprawnych. Jednocześnie świadczy usługi jako Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy świadczący całodobową usługę pielęgnacyjną i pielęgniarскую opieką długoterminową domową również dla osób, które wymagają tzw. Opieki nad pacjentem wentylowanym mechanicznie.

Na terenie gminy działalność prowadzą m.in. 4 apteki, w tym również zlokalizowane bezpośrednio przy placówkach służby zdrowia.

Podsumowując należy stwierdzić, że pomoc społeczna oraz ochrona zdrowia w gminie Psary funkcjonują na dobrym poziomie. Jednakże starzejące się społeczeństwo będzie wymagało od gminy zaangażowania się w rozwój infrastruktury służącej wsparciu osób w wieku starszym oraz osób niepełnosprawnych, zarówno w zakresie instytucji opieki dziennej i czasowej, jak i przystosowania przestrzeni publicznych. Z kolei problem ubóstwa oraz przemocy w rodzinie zwiększa ryzyko zagrożenia ze strony środków odurzających, a co za tym idzie konieczność prowadzenia edukacji profilaktycznej w tym zakresie.

1.2.4. Edukacja i placówki oświatowe

Szkolnictwo podstawowe w gminie Psary charakteryzuje się wielostronnym rozwojem, szkoły posiadają szeroką ofertę edukacyjną i długookresowe strategie rozwoju. W gminie znajdują się cztery szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa im. T. Kościuszki w Dąbiu,
- Szkoła Podstawowa im. Emilii Gierczak w Gródkowie,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1 w Strzyżowicach,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2 w Sarnowie.

We wszystkich czterech szkołach uczy się w sumie 647 uczniów w 32 oddziałach, co daje średnio 20 uczniów na klasę. Najwięcej uczniów uczęszcza do klas pierwszych i drugich.

We wszystkich szkołach podstawowych prowadzone są programy własne, w ramach działalności dydaktyczno wychowawczej, oferują zajęcia z różnych zakresów tematycznych m.in.: dotyczące wspomagania harmonijnego rozwoju psychofizycznego uczniów, doskonalenia sprawności ruchowej, edukacji medialnej, zajęcia językowe i muzyczno-ruchowe. Prowadzone są tematyczne zajęcia pozalekcyjne takie jak: matematyczne; informatyczne; plastyczne; teatralne; kółka dziennikarskie, polonistyczne; kółka geograficzne itd;

Strategia rozwoju Gminy Psary na lata 2016-2025

Szkoły realizują również projekty współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz projekty współfinansowane ze środków budżetu Państwa. Kadre dydaktyczną stanowią nauczyciele, którzy stale podnoszą swoje kompetencje.

Szkoły są wyposażone w nowoczesne pracownie informatyczne ze stałym dostępem do internetu, tablice interaktywne ze stałym dostępem do Internetu; świetlice, stołówki z zapleczem kuchennym, gabinety pomocy przedlekarskiej, szatnie.

Wszystkie szkoły posiadają boiska, sale gimnastyczne i wyposażenie rekreacyjne.

Sprawdzian w klasie szóstej szkoły podstawowej obejmuje wiadomości i umiejętności określone w wymaganiach ogólnych i szczegółowych w podstawie programowej kształcenia ogólnego w odniesieniu do trzech kluczowych przedmiotów nauczanych na dwóch pierwszych etapach edukacyjnych, tj. języka polskiego, matematyki i języka obcego nowożytnego. Od roku szkolnego 2014/2015 sprawdzian składa się z dwóch części:

- część pierwsza – obejmuje zadania z języka polskiego i z matematyki,
- część druga – obejmuje zadania z języka obcego nowożytnego.

Dokonując analizy egzaminu szóstoklasisty z ostatnich trzech lat, należy stwierdzić, iż szkoły podstawowe z gminy Psary osiągają dobre efekty edukacyjne, bowiem średnia osiąganych wyników z wszystkich przedmiotów egzaminacyjnych przekracza 60% a wyniki szkół nie różnią się od średnich osiąganych w skali powiatu i województwa. Poniższa tabela przedstawia średnie wyniki egzaminów szóstoklasisty w szkołach powiatu będzińskiego.

Tabela 7. Wyniki z egzaminu końcowego szóstoklasisty gmin powiatu będzińskiego.

Gmina	Liczba uczniów przystępujących do egzaminu	Wynik ogólny	Język polski	Matematyka
		Średnia w %	Średnia w %	Średnia w %
Będzin	426	63,98	73,28	54,18
Bobrowniki	91	69,26	75,33	62,86
Czeladź	191	65,11	72,76	56,94
Mierzęcice	67	63,19	73,79	52,01
Psary	103	67,75	73,24	61,94
Siewierz	116	71,06	78,19	63,58
Sławków	67	68,13	73,73	62,24
Wojkowice	53	67,53	75,26	59,34

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Jaworznie, 2015.

Strategia rozwoju Gminy Psary na lata 2016-2025

Na terenie gminy funkcjonuje jedno Gimnazjum im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w miejscowości Psary. W trzech klasach gimnazjum uczy się 249 uczniów w 11 oddziałach, co daje średnią 22,6 uczniów na oddział.

Egzamin gimnazjalny składa się z trzech części: humanistycznej, matematyczno-przyrodniczej i części dotyczącej języka obcego nowożytnego, który dwa poziomy: podstawowy i rozszerzony. Analizując średnie wyniki z egzaminów gimnazjalnych osiągnięte przez uczniów Gimnazjum w roku szkolnym 2014/2015, szkoła nieznacznie odbiega od wyników wojewódzkich i powiatowych w części humanistycznej, aby osiągnąć lepsze wyniki w części językowej, zwłaszcza na poziomie rozszerzonym. Poniższa tabela ilustruje średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego na rok szkolny 2014/2015.

Tabela 8. Wyniki z egzaminu gimnazjalnego gminy Psary.

Część	Średni wynik		
	Województwo śląskie	Powiat będziński	Gmina Psary
historia i wos	64%	63%	59%
język polski	62%	61%	56%
przyroda	48%	49%	52%
matematyka	47%	45%	44%
poziom podstawowy	68%	68%	68%
poziom rozszerzony	48%	50%	52%

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Jaworznie, 2015.

Jednakże biorąc pod uwagę Edukacyjną Wartość Dodaną (EWD), uwzględniając poziom egzaminów uczniów z obszaru gminy (egzamin szóstoklasisty, wyniki egzaminu gimnazjalnego), wszystkie obszary edukacyjno-dydaktyczne szkoły gimnazjum jest w chwili obecnej na etapie bardzo szybkiego tempa rozwoju. Należy stwierdzić iż, jest to szkoła „ucząca się”, gdzie uczniowie osiągają coraz wyższe wyniki egzaminacyjne, a oferta edukacyjna jest coraz wyższa. Warto również zauważyć, iż szkoła coraz chętniej buduje również relacje z interesariuszami spoza środowiska Gminy.

W gminie prowadzone są dwa przedszkola w zespołach szkolno-przedszkolnych oraz dwa oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych. W sumie do oddziałów przedszkolnych i „O” uczęszcza 345 dzieci w 14 oddziałach (grupach). Na terenie gminy nie funkcjonuje żaden żłobek.

1.2.5. Kultura i sport

Podstawową instytucją, która świadczy funkcje kulturotwórcze na terenie gminy Psary jest Gminny Ośrodek Kultury Gminy Psary w siedzibą w Gródkowie, który kieruje sześcioma placówkami oświatowo – kulturalnymi na terenie gminy. W ich skład wchodzi: Ośrodek Kultury w Gródkowie, Ośrodek Kultury w Sarnowie, Ośrodek Kultury w Preczowie oraz Świetlica Wiejska w Dąbiu, Świetlica Wiejska w Brzękowicach Górnych i Świetlica Wiejska w Górze Siewierskiej.

GOK prowadzi wielokierunkową działalność, której celem jest dostarczanie mieszkańcom możliwie jak najszerszej oferty kulturalnej, edukacyjnej i rozrywkowej, rozpoznawanie i kształtowanie potrzeb kulturalnych społeczeństwa gminnego, przygotowanie do odbioru i tworzenia wartości kulturalnych, inspirowanie i wspomaganie amatorskiej i profesjonalnej twórczości artystycznej, promocja zespołów i przedsięwzięć kulturalnych GOK inne działania wynikające z potrzeb kulturalnych środowiska.

GOK, to również organizator imprez i wydarzeń kulturalnych o zasięgu lokalnym, regionalnym, ogólnopolskim oraz międzynarodowym. Dzięki staraniom GOK na terenie gminy odbywają się: koncerty, festiwale, warsztaty, spotkania, wystawy, imprezy plenerowe, przeglądy teatralne, wernisaże i wystawy pokonkursowe. W tym zakresie prowadzona jest również szeroka współpraca z placówkami edukacyjnymi, organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami, działającymi na terenie gminy. W ramach zajęć dla dzieci GOK prowadzi zajęcia plastyczne, naukę gry na pianinie, na gitarze, zajęcia taneczne, warsztaty literacko-teatralne, zajęcia ceramiczne, mieszczące się w obszarze kultury, jak również zajęcia sportowe m.in. lekkoatletyczne, siatkówkę, piłkę nożną, szermierkę czy akrobatykę artystyczną. W ramach zajęć dla dorosłych są prowadzone są próby zespołów śpiewaczych, zajęcia z jogi, aerobiku, zumbi. Każda z działających świetlic prowadzi również gry i zabawy świetlicowe.

Obok ośrodka kultury instytucją działającą na polu kultury jest Gminna Biblioteka Publiczna w Psarach, która prowadzi swoją działalność ponadto w 3 filiach bibliotecznych tj. Filii nr 1 w Dąbiu, Filii nr 2 w Strzyżowicach, Filii nr 3 w Sarnowie .

Biblioteka posiada bogaty księgozbiór⁵, który jest uzupełniany na bieżąco nowościami wydawniczymi. Dodatkowo wszystkie obiekty biblioteczne wyposażone są w stanowiska komputerowe z których można korzystać bezpłatnie. Każda z bibliotek posiada punkt ksero. Ponadto organizowane są tutaj spotkania autorskie oraz zajęcia dla dzieci młodzieży.

⁵ Zgodnie z danymi GUS na koniec 2014 księgozbiór liczy 58872 woluminów.

Strategia rozwoju Gminy Psary na lata 2016-2025

Niebagatelną rolę we działalności kulturalnej gminy świadczą Koła Gospodyń Wiejskich. Obecnie działa 11 Kół Gospodyń Wiejskich⁶. Ich celem jest prowadzenie działalności kulturalnej, polegającej na zachowaniu oraz rozwoju i wykorzystaniu lokalnego potencjału rozwojowego w zakresie szeroko rozumianej kultury oraz działalność oświatowa zwłaszcza w zakresie inicjowania, wspierania i pomocy w przedsięwzięciach edukacyjnych i kulturalnych w szczególności na rzecz dzieci i młodzieży oraz szeroko pojęta działalność oświatowa w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez zagospodarowanie im czasu wolnego. Działalność kół gospodyń w Gminie prowadzona jest w ramach współpracy z organizacjami młodzieżowymi, ochotniczymi strażami pożarnymi, spółdzielczością wiejską, organami samorządu terytorialnego i administracji rządowej oraz instytucjami obsługującymi wieś i rolnictwo. Duże znaczenie ma wieloletnia i trwała współpraca z Kościołem katolickim. Wszystkie święta kościelne, dożynki parafialne, gminne czy wojewódzkie, odpusty i inne uroczystości, najczęściej organizowane są z wydatną pomocą kobiet z Kół Gospodyń Wiejskich. Koła Gospodyń Wiejskich są często podporą w organizowaniu parafialnych pielgrzymek do Częstochowy, Lichenia, czy też do innych miejsc kultu Maryjnego.

Sport w Gminie Psary reprezentowany jest przez liczne kluby sportowe i stowarzyszenia, których celem jest upowszechnianie sportu oraz krzewienie kultury fizycznej wśród dzieci, młodzieży i osób dorosłych. Kluby prowadzą bogaty program zajęć sportowych, będący jednocześnie alternatywą dla spędzania wolnego czasu, który jest profilaktyką prozdrowotną osób starszych.

Najbardziej popularną dyscypliną sportu uprawianą przez mieszkańców naszej gminy jest oczywiście piłka nożna. Ludowe Kluby Sportowe funkcjonują w Psarach, Brzękowicach Dolnych oraz Strzyżowicach. Kluby Sportowe funkcjonują w Sarnowie oraz Górze Siewierskiej.. Każdy z klubów dysponuje boiskiem sportowym. Stale czynione są starania nad poprawą bazy lokalowej. Na terenie gminy działa Gminna Akademia Piłki Nożnej, której trenerami są: Paweł Krawiec oraz Krzysztof Płachciński. Obecnie działa w Akademii 150 uczestników w wieku od 5 do 18 lat.

Co raz większą popularnością cieszy się również siatkówka oraz kolarstwo. Obiema dyscyplinami zajmuje się UKS "Gimnazjum". UKS jest również głównym organizatorem ogólnopolskiej imprezy kolarskiej pod nazwą Mistrzostwa Kolarskie Gminy Psary. Impreza realizowana jest od 6 lat. Jej główną atrakcją jest wyścig kategorii Masters zaliczany do klasyfikacji Pucharu Polski. Co roku gminę odwiedzają sportowcy z całego kraju. Impreza ma wyjątkowo rodzinny charakter ponieważ jej uczestnikiem mogą być

⁶ Koła Gospodyń są w: Sarnowie, Psarach, Brzękowicach, 2 w Strzyżowicach, Górze Siewierskiej, Dąbiu, Gołąszy Górnej, Malinowicach, Preczowie i Grodkowie

Strategia rozwoju Gminy Psary na lata 2016-2025

osoby od lat 6 do lat 100. Najstarszy uczestnik miał 73 lata. "Sportowa Gmina Psary" to kolejne stowarzyszenie którego celem jest krzewienie kultury fizycznej. W pierwszym roku działalności członkom stowarzyszenia udało się pozyskać dofinansowanie do nauki pływania dla dzieci ze szkół podstawowych. Poniższa tabela przedstawia wykaz funkcjonujących na terenie gminy klubów i stowarzyszeń sportowych.

Tabela 9. Wykaz klubów i stowarzyszeń sportowych

L.p.	Kluby i Stowarzyszenia sportowe
1	LKS "Iskra Psary" w Psarach
2	LKS "Orzeł Dąbie"; Brzękowice Dolne
3	LKS "Jedność Strzyżowice"
4	Klub Piłkarski "Sarnów" w Sarnowie
5	Klub Sportowy "Góra Siewierska"
6	UKS "Gimnazjum" w Psarach
7	Stowarzyszenie Sportowa Gmina Psary; Psary
8	Stowarzyszenie Centrum Jazdy Konnej Dakar; Sarnów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Psarach.

Biorąc pod uwagę potrzeby mieszkańców, gmina dba o zaplecze sportowe i sukcesywnie inwestuje środki finansowe w rozwój bazy sportowej oraz podniesienie walorów użytkowych obiektów sportowych. Na terenie Gminy funkcjonuje 15 boisk sportowych w tym 9 wielofunkcyjnych. W skład boisk wchodzi:

- Kompleks boisk Orlik w Psarach - w którego skład wchodzi dwa boiska: piłkarskie o nawierzchni z trawy syntetycznej i boisko wielofunkcyjne do koszykówki i piłki siatkowej o nawierzchni poliuretanowej wraz z zapleczem socjalno-technicznym oraz sanitarno-szatniowym mieszczącym się w budynku gimnazjum. Boiska posiadają oświetlenie umożliwiające grę po zmroku. Korzystanie z boisk oraz sprzętu sportowego jest bezpłatne.
- Boisko wielofunkcyjne w Gołąszy Górnej z bezpieczną nawierzchnią z poliuretanu o wymiarach 28 m. na 15m. Na tym obiekcie można grać w siatkówkę, tenisa, koszykówkę, piłkę ręczną oraz mini piłkę nożną. Obok boiska znajdują się plac zabaw, siłownia zewnętrzna, krąg ogniskowy, budynek gospodarczy do przechowywania sprzętu oraz altana z możliwością rozpalenia grilla
- Boisko wielofunkcyjne w Gródkowie na terenie szkoły z bezpieczną nawierzchnią z poliuretanu o wymiarach 28 m. na 15m. Na tym obiekcie można grać w siatkówkę, tenisa, koszykówkę, piłkę ręczną oraz mini piłkę nożną. Obok boiska znajduje się plac zabaw oraz zewnętrzna siłownia.
- Boisko wielofunkcyjne w Malinowicach z bezpieczną nawierzchnią z poliuretanu o wymiarach 28,5 m na 44. m. Na obiekcie można grać w siatkówkę, tenisa,

Strategia rozwoju Gminy Psary na lata 2016-2025

koszykówkę, koszykówkę, siatkówkę, piłkę nożną czy tenisa. Obok boiska znajduje się plac zabaw

- Boisko wielofunkcyjne w Górze Siewierskiej bezpieczną nawierzchnią z poliuretanu o wymiarach 28 m. na 15m. Na tym obiekcie można grać w siatkówkę, tenisa, koszykówkę, piłkę ręczną oraz mini piłkę nożną. Obok boiska znajduje się plac zabaw
- Boiska wielofunkcyjne w Sarnowie mieści się za budynkiem szkoły. Jedno jest o wymiarze 36,6 na 18 m, i można na nim grać w piłkę ręczną i nożną, koszykówkę a także tenisa ziemnego, drugie boisko o wymiarach 18 na 9 m służy do siatkówki. Place do gry mają nawierzchnię poliuretanową w kolorach bordo i zielonym. Dodatkowo obok boisk znajduje się bieżnia z rozbiegiem i skocznią do skoku w dal, trybuny dla 141 widzów oraz 2 wiaty dla zawodników rezerwowych
- Boisko wielofunkcyjne w Strzyżowicach z bezpieczną nawierzchnią z poliuretanu. Na tym obiekcie można grać w siatkówkę, tenisa, koszykówkę, piłkę ręczną oraz piłkę nożną. Obok boiska znajduje się plac zabaw oddany do użytkowania we wrześniu 2012 r.
- Boisko wielofunkcyjne w Dąbiu - nowe boisko wielofunkcyjne zostało oddane do użytku przy szkole podstawowej w Dąbiu w październiku 2015 roku. Na obiekcie można grać w piłkę nożną i ręczną, tenisa ziemnego oraz siatkówkę. Jego nawierzchnię pokrywa krótka trawa syntetyczna, a obok obiektu znajdują się trybuny z siedziskami z polipropylenu dla 64 osób. Boisko wyposażone zostało w sprzęt sportowy w postaci 4 koszy do koszykówki, bramki aluminiowe oraz mocowania do siatkówki. Na nowym obiekcie zamontowano także oświetlenie do gry po zmierzchu. Obok boiska znalazła się skocznia do skoku w dal z rozbiegiem o nawierzchni poliuretanowej i zeskocznia w formie piaskownicy.
- Boisko wielofunkcyjne w Preczowie – powstało na placu przy remizie OSP w 2015 roku boisko do gry w koszykówkę, piłkę nożną, siatkówkę z bezpieczną nawierzchnią z poliuretanu. Istniejący plac zabaw został powiększony, dzięki czemu zamontowano na nim nowe urządzenie zabawowe. Pomiędzy placem zabaw, a boiskiem umieszczono również urządzenia siłowni zewnętrznej, stół do ping-ponga oraz usypano górkę do jazdy na sankach.
- Boiska sportowe w Preczowie, w Psarach, w Sarnowie, w Górze Siewierskiej, w Strzyżowicach oraz w Brzękowicach Dolnych

Strategia rozwoju Gminy Psary na lata 2016-2025

Ponadto w zasób infrastruktury sportowej wchodzi sala gimnastyczna w szkole podstawowej w Dąbiu, Strzyżowicach, Sarnowie i Psarach.

Sport to również rekreacja i wypoczynek. Z myślą o najmłodszych mieszkańcach gminy oraz osobach starszych zagospodarowywane są przestrzenie publiczne na miejsca odpoczynku i zabawy. W większości miejscowości funkcjonują dobrze wyposażone place zabaw oraz parki.

Psary i jej najbliższe okolice oferują różnorodne możliwości wypoczynku na łonie natury od najprostszych form niewymagających wysiłku i zaangażowania, jak plażowanie, kąpiele czy grillowanie, po bardziej aktywne – wędkarstwo, jazdę na rowerze i rolnach, jogging, windsurfing czy kajakarstwo. Na terenie Gminy znajdują się 3 stadniny koni.

Analizując funkcjonowanie kultury i sportu w gminie Psary należy stwierdzić, że jakość usług w obu dziedzinach realizowana jest w stopniu zadowalającym. Zarówno infrastruktura sportu, jak i kultury są w dobrym stanie, jednakże należy mieć na uwadze regularne podnoszenie ich standardu m.in. poprzez prace remontowe i modernizacyjne oraz wyposażenie. W przypadku gminy Psary ważne jest aby otwarte strefy rekreacji i wypoczynku były dostosowane do potrzeb obu grup, m.in. poprzez budowę ogólnodostępnych ścieżek spacerowych wzbogaconych o interaktywne tablice edukacyjne oraz infrastrukturę rekreacyjną. Rozwój turystyki na obszarze gminy powinien korelować z rozwojem bazy turystycznej (noclegowej i gastronomicznej),

I.2.6. Bezpieczeństwo

Głównym zadaniem utrzymania porządku publicznego na terenie Gminy Psary jest zapewnienie bezpieczeństwa ruchu samochodowego prowadzonego po drogach oraz zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom Psar. W zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego obsługę prewencyjną zapewnia w Komisariat Policji w Wojkowicach.

Drugim znacznym zagrożeniem bezpieczeństwa ludności i jej mienia jest zagrożenie pożarowe. W większości jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej powstawały w miejscowościach gminy na początku XIX w. z inicjatywy społeczników. Dzisiaj w ramach OSP w Gminie Psary działa 7 jednostek, które wspomagają działania Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Będzinie w działaniach ratowniczo - gaśniczych oraz w zwalczaniu klęsk żywiołowych. Zadania ratownicze w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego na terenie Gminy realizuje 6 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, włączonych do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego. Druhowie strażacy wielokrotnie udowadniali swój profesjonalizm podczas

Strategia rozwoju Gminy Psary na lata 2016-2025

akcji gaśniczych oraz ratunkowych. Jednostki OSP pełnią także funkcję wychowawczą - co roku w szeregi wstępują młodzi ludzie, którzy chcą realizować swoje marzenia o ochotniczej służbie w straży pożarnej. Sprawdzianem umiejętności strażaków są organizowane co roku Gminne Zawody Sportowo - Pożarnicze. Wykaz jednostek OPS przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Ochotnicze Straże Pożarne w Gminie Psary

OSP	SIEDZIBA
Ochotnicza Straż Pożarna Gołąsza-Brzękowice	Brzękowice Górne 2 42-504 Będzin 4
Ochotnicza Straż Pożarna Dąbie; Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza chłopięca	ul. Pocztowa 34 A 42-504 Będzin 4
Ochotnicza Straż Pożarna Góra Siewierska przy jednostce działa Strażacka Orkiestra Dęta	ul. Szopena 5 42-575 Góra Siewierska
Ochotnicza Straż Pożarna Preczów	ul. Dębowa 1 42-512 Preczów
Ochotnicza Straż Pożarna Psary Kobieca Drużyna Pożarnicza Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza dziewczęca Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza chłopięca	ul. Szkolna 45 42-512 Psary
Ochotnicza Straż Pożarna Sarnów	ul. Szkolna 42-512 Sarnów
Ochotnicza Straż Pożarna Strzyżowice Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza chłopięca i dziewcząt Drużyna Pożarnicza	ul. Bełna 1 42-575

Źródło: <http://www.psary.pl>

Aby w przyszłości zwiększyć poczucie bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz przyjezdnych turystów, należy konsekwentnie realizować program doposażenia służb szybkiego reagowania, ze szczególnym uwzględnieniem Ochotniczych Straży Pożarnych. Znaczące efekty przynosi również system monitoringu gminnego oraz doświetlania miejsc zagrożonych występowaniem zjawisk przestępczości.

I.3. Gospodarka

I.3.1. Rolnictwo

Tereny rolnicze stanowią 71,5 % powierzchni gminy, w tym ponad połowę gleb (51%) należy do mało korzystnych dla produkcji rolnej, natomiast 47% jest średnio przydatnych do intensywnej produkcji. Gospodarstwa do 5 ha stanowią 98% wszystkich gospodarstw. Pod zasiewami znajduje się około 26% gruntów ornych, zaś ponad 56% wykazano jako użytki rolne w dobrej kulturze. Głównymi uprawami są zboża i ziemniaki. Prowadzenie działalności wyłącznie rolniczej wykazało 48% gospodarstw, działalność pozarolniczą prowadzi 4% gospodarstw. Na terenie gminy znajduje się tylko 12 gospodarstw o powierzchni powyżej 15 ha.⁷

Ograniczeniami w rozwoju rolnictwa na terenie gminy są niskie klasy bonitacyjne i zanieczyszczenie gleb, znaczna przewaga gospodarstw o powierzchni użytków rolnych do 5 ha, zanik funkcji rolniczych.

Szansą na rozwój jest dalsze korzystanie przez rolników z dopłat bezpośrednich do powierzchni upraw, możliwość korzystania z funduszy unijnych na modernizację i rozwój gospodarstw, powiększenie areалу w gospodarstwach rolnych, współpraca między małymi gospodarstwami dla osiągnięcia korzyści skali produkcji, rozwój infrastruktury technicznej (kanalizacji, oczyszczalni ścieków, obiektów gospodarki odpadami, sieci wodociągowej itd.).

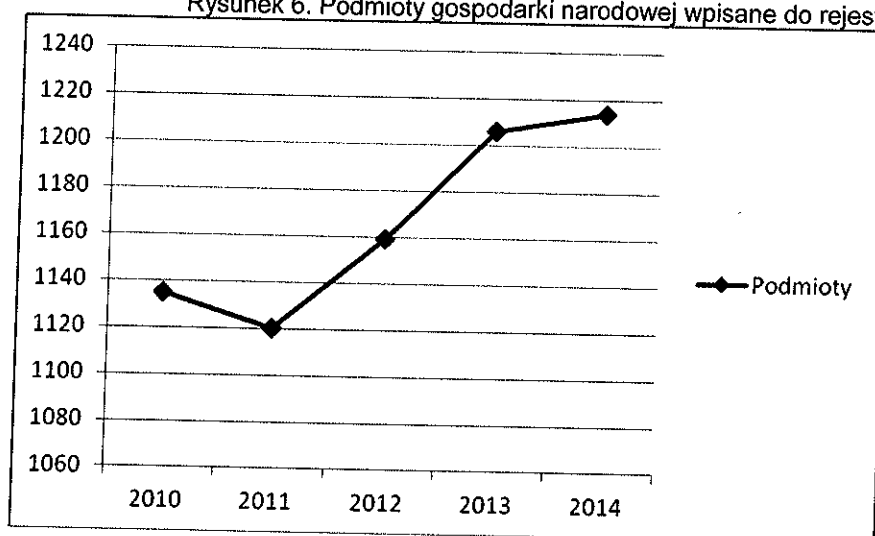
I.3.2. Przedsiębiorczość

Przedsiębiorczość jest przede wszystkim rozumiana jako zjawisko ekonomiczne związane z poszukiwaniem, implementacją nowych form rozwoju. W rzeczywistości, na poziomie gminy, jest to wprowadzanie nowych produktów, usług oraz organizowanie rynków przez podmioty gospodarki narodowej. Przedsiębiorczość mierzona jest ilością podmiotów gospodarczych prosperujących na danym obszarze. W 2014 roku w gminie Psary zarejestrowanych było 1214 podmiotów gospodarczych i od roku 2011 systematycznie ich przybywa.

⁷ Dane ze spisu powszechnego z 2010 r.

Strategia rozwoju Gminy Psary na lata 2016-2025

Rysunek 6. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych, www.stat.gov.pl

Najwięcej przedsiębiorstw działa w kwalifikacji (G) handel hurtowy i detaliczny – 378, w sektorze budownictwa (F) - 133, oraz w przetwórstwo przemysłowe (B) -115. Najmniej rozwijającą się częścią sektora prywatnego w gminie Psary jest ta związana z obsługą nieruchomości i górnictwem i wydobywaniem.

W 2014 roku w sektorze prywatnym było zarejestrowanych aż 1175 mikroprzedsiębiorstw zatrudniających maksymalnie 10 osób, 35 małych przedsiębiorstw (maksymalnie 50 osób jest zatrudnionych) i tylko 4 duże przedsiębiorstwo zatrudniające maksymalnie ok 250 osób. Wskazuje to na to, iż większość podmiotów prowadzonych jest przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

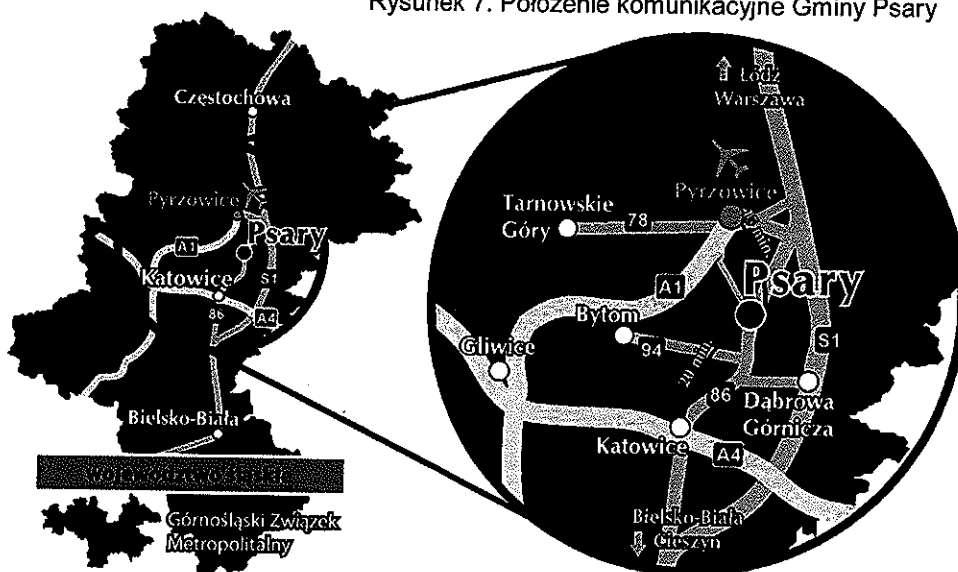
Aby zintensyfikować rozwój lokalnej przedsiębiorczości, racjonalnym wydaje się wspieranie podmiotów z branży turystyki i usług okołoturystycznych, które w przyszłości mogą stać się ważnym źródłem dochodów gminy, jak również podmiotów świadczących usługi na rzecz seniorów i osób niepełnosprawnych, poprzez stosowanie programu ulg i preferencji. Z kolei zachęcenie przedsiębiorców do współpracy i spotkań z jednostkami Gminy (m.in. OPS), może skutecznie pomóc w walce z bezrobociem i wnieść konstruktywne pomysły do planów rozwojowych gminy.

I. 4. Infrastruktura techniczna

I.4.1. Infrastruktura transportowa i komunikacyjna

Gmina Psary stanowi zielone przedmieście aglomeracji górnośląskiej. Zlokalizowana jest bezpośrednio przy dwupasmowej drodze krajowej nr 86 łączącej Katowice i miasta Zagłębia Dąbrowskiego z Łodzią i Częstochową oraz z Cieszyńnem. W pobliżu znajdują się także tak ważne szlaki komunikacyjne jak autostrady A1 i A4 oraz droga ekspresowa S1. Konfiguracja centralnego położenia i dróg krajowych sprawia, że z gminy Psary wszędzie jest blisko – zwłaszcza do miast wspomnianej aglomeracji górnośląskiej: Gliwic, Zabrze, Katowic, Bytomia, Świętochłowic, Siemianowic Śląskich, Sosnowca, Dąbrowy Górniczej, Jaworzna, Czeladzi, Mysłowic, Będzina, Tychów, Rudy Śląskiej, Piekar Śląskich, Chorzowa, Mikołowa Tarnowskich Gór czy Knuruwa.

Rysunek 7. Położenie komunikacyjne Gminy Psary

Źródło: <http://www.psary.pl>

System komunikacyjny w gminie tworzą drogi o następujących kategoriach i kilometrażu:

- droga krajowa DK 86 o długości 3,67 km,

Strategia rozwoju Gminy Psary na lata 2016-2025

- droga wojewódzka DW 913 o długości 6,5 km,
- drogi powiatowe o długości 50 km,
- drogi gminne o łącznej długości 41,6 km.

Na obszarze gminy istnieją również drogi dojazdowe do gruntów polnych i leśnych, przeważnie o podbudowie gruntowej i nawierzchni tłuczniowej w ilości:

Nawierzchnie dróg gminnych to głównie asfalt kostka brukowa, cegła, elementy betonowe. W latach 2011-2014 wybudowano lub kompleksowo wyremontowano 12,1 km gminnych dróg publicznych. Całkowicie nowe odcinki dróg z pełną podbudową, odwodnieniem i nawierzchnią asfaltobetonową lub z kostki betonowej powstały na:

- ul. Granicznej w Psarach i Strzyżowicach
- ul. Reymonta, Kasztanowej i Irysów w Psarach,
- ul. Belnej w Strzyżowicach,
- ul. Kościuszki w Górze Siewierskiej,
- ul. Zielonej w Preczowie,
- ul. Szkolnej Malinowicach powstała pętla autobusowa,
- ul. Bocznej w Strzyżowicach,
- ul. Szkolnej w Preczowie.

Podsumowując, sieć drogowa w gminie Psary mimo wielu remontów wymaga dalszych prac związanych z umocnieniem nawierzchni dróg frezem asfaltowym oraz renowacją dróg o nawierzchni asfaltowej. W planach inwestycyjnych, dotyczących dróg, należy mieć ponadto na uwadze systematyczne dostosowywanie modernizowanych i nowych odcinków jezdni do bezpiecznej komunikacji rowerowej oraz pieszej (budowa chodników, ścieżek rowerowych separowanych od ruchu pieszego, skrzyżowanie w ruchu okrężnym, sygnalizacja świetlna, doświetlenie ciągów pieszych rowerowych).

Komunikację zbiorową na terenie gminy obsługuje Komunikacyjny Związek Komunalny Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego, który został utworzony w 1991. Gmina Psary jest członkiem KZK GOP od stycznia 1994r. Do sołectwa Sarnów dojeżdżają również busy z Będzina będące własnością prywatnych przewoźników. Dobre połączenia komunikacyjne sprawiają, że z Psar można szybko dostać się do pracy w którymkolwiek mieście Górnego Śląska, Zagłębia i okolic. Do śródmieścia Katowic jedzie się z centrum gminy około 20 minut – to pewnie i tak krócej niż zajmują mieszkańcom stolicy województwa przejazdy pomiędzy niektórymi dzielnicami.

I.4.2. Gospodarka wodno-ściekowa

Zaopatrzenie w wodę odbywa się z lokalnych sieci wodociągowych bazujących na własnych ujęciach wód głębinowych i źródłanych z utworów triasowych oraz gmin sąsiednich. Siecią wodociągową objęty jest cały teren Gminy Psary. Zarówno sieć wodociągowa jak i ujęcia gminne są administrowane przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Psarach (ZGK) z siedzibą w Dąbiu. Zaopatrzenie w wodę prowadzone jest z ujęć gminnych administrowanych przez ZGK:

- ujęcie głębinowe w Psarach – Dąbie, ul. Poczтова.
- ujęcie głębinowe w Psarach – Malinowice, ul. Szkolna.
- wodociągu GZGWik w Mierzęcicach (ujęcie Przeczyce),
- awaryjnie z wodociągu RPWiK w Będzinie dla Gródkowa.

Żadne z w/w ujęć gminnych nie posiada urządzeń do uzdatniania wody.

Sieć wodociągowa ma długość 154,2 km w tym: sieć 103,7 km, a przyłącza 50,5 km. Jej ogólny stan jest niezadowalający. Przyczyną tego stanu jest m.in. zły stan techniczny, rodzaje zastosowanych materiałów, a przede wszystkim zaawansowany wiek w granicach 50 lat. Ze względu na zły stan sieci planuje się w najbliższych latach do wymiany ok. 42 km sieci łącznie z przyłączami.

W ramach projektu unijnego zostało wymienionych już ponad 7 km sieci wodociągowej na odcinku od stacji uzdatniania wody w Malinowicach przy ul. Wiejskiej wzdłuż ul. Malinowickiej, Wiejskiej, Górnej i Szkolnej do ul. Granicznej w Psarach. Wykonane zostały głównej sieci rozdzielczej bez przyłączy do budynków. Rozbudowana została stacja uzdatniania wody w Malinowicach. Inwestycja polegała na zamontowaniu nowego filtra, który poprawił wydajność stacji uzdatniania wody i zapobiega jej przeciążeniu przy maksymalnych rozbiorach wody w sieci gminnej, zwłaszcza latem. Działania te pozwolą na zwiększenie przepustowości stacji uzdatniania wody, która średnio zapewnia wodę dla 85% gospodarstw domowych na terenie gminy Psary. Ostatnim elementem projektu było wykonanie przyobiektowych oczyszczalni ścieków przy Szkole Podstawowej w Gródkowie oraz Urzędzie Gminy w Psarach.

Kolejne inwestycje związane z gospodarką wodno-ściekową to:

wymiany wodociągów przy ulicach Łącznej, Bocznej, Grabowej, Kamiennej, Gródkowskiej, Zwycięstwa w Psarach oraz ulicy Belnej w Strzyżowicach.

Wymienione kilometry wodociągu oraz szczegółowy program monitoringu zużycia wody w sieci wprowadzony w 2011 r., ograniczyły straty wody i poprawiły sprzedaż aż o 10%. Szczegółowy monitoring sieci pozwolił zlokalizować i usunąć

Strategia rozwoju Gminy Psary na lata 2016-2025

niekontrolowane wypływy wody z wodociągu, które niejednokrotnie od kilkunastu lat generowały straty wody.

W latach 2011-2014 realizowany był gminny program dofinansowania budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, w ramach którego 73 gospodarstwa domowe otrzymały wsparcie w łącznej wysokości 308 tys. zł. Gmina wybudowała także biologiczno-mechaniczną przyobiektową oczyszczalnię ścieków przy budynku komunalnym w Dąbiu (tzw. Agronomówka) oraz zostały wybudowane oczyszczalnie przy szkole w Gródkowie i Urzędzie Gminy w Psarach.

Wskaźniki w zakresie korzystania z oczyszczalni oraz zużycia wody wskazują, iż w Gminie Psary stopniowo wzrasta zarówno w liczbie osób korzystająca z oczyszczalni ścieków – w 2014 roku kształtowała się na poziomie 202 osoby jak i eksploatacji sieci wodociągowej.

Tabela 11. Wskaźniki gospodarki wodno-ściekowej

Wskaźniki	2010	2011	2012	2013	2014
Ludność korzystająca z oczyszczalni	111	111	195	199	202
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku - ogółem	353,6	368,3	373	373,1	390
zużycie wody na 1 mieszkańca	30,6	31,6	31,9	31,6	32,9
eksploatacja sieci wodociągowej - gospodarstwa domowe	330,1	343,8	352,7	351,8	367,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych, www.stat.gov.pl

I.4.3. Gospodarka odpadami

Od 1 lipca 2013 r., zgodnie z nowelizacją ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, zaczęły obowiązywać zmiany dotyczące sposobu gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym również ponoszenia opłat z tego tytułu. Uchwałą Rady Gminy przyjęto regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Psary, określający nowe zasady funkcjonowania gospodarki odpadami na terenie Gminy. W gminie Psary przyjęto limit odpadów zmieszanych wytwarzanych przez 1 mieszkańca w wysokości 60 litrów miesięcznie na osobę. Wielkość ta została wyliczona w oparciu o dane ze sprawozdań dotyczących ilości zebranych odpadów

Strategia rozwoju Gminy Psary na lata 2016-2025

komunalnych zmieszanych z terenu gminy Psary w poprzednich latach. W ramach uiszczanej opłaty śmieciowej każda posesja zostanie wyposażona w pojemnik na odpady zmieszane o pojemności adekwatnej do liczby osób zamieszkujących na niej np. nieruchomości, na której mieszkają 2 osoby otrzyma kosz 120 litrowy, a 4-osobowa rodzina dwa pojemniki o pojemności 120 litrów lub pojemnik o pojemności 240 litrów.

Ponadto w ramach systemu firma wybrana zgodnie z ustawą Prawo odbiera z nieruchomości zamieszkanymi śmieci zmieszane oraz odpady segregowane w następujących frakcjach: tworzywa sztuczne oraz opakowania wielomateriałowe, papier i tektura oraz szkło.

Na terenie Gminy Psary w Dąbiu przy ulicy Pocztovej działa PSZOK- Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych. To miejsce, gdzie mieszkańcy Gminy Psary przez cały rok w ramach opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, będą mogli oddawać selektywnie zbierane odpady komunalne tj.: biodegradowalne, w tym odpady zielone i ogrodowe, papier i tektura, tworzywa sztuczne, metale, szkło, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyte baterie i akumulatory, zużyte opony, przeterminowane leki i chemikalia, odpady budowlane i rozbiórkowe stanowiące odpady komunalne, z niewielkich remontów prowadzonych samodzielnie, odzież i tekstylia, inne odpady niebezpieczne wydzielone ze strumienia odpadów komunalnych.

Nowy system gospodarowania odpadami nie obejmuje nieruchomości niezamieszkanymi, na których powstają odpady, czyli np. posesji, na których prowadzona jest działalność gospodarcza. Właściciele sklepów, restauracji, zakładów usługowych i produkcyjnych zobowiązani są do posiadania umowy z odpowiednią firmą, która będzie odbierać śmieci z ich terenu.

I.4.4. Infrastruktura elektroenergetyczna i gazowa

Sieć energetyczna na terenie Gminy Psary obsługiwana jest przez Enion Spółka Akcyjna Oddział w Będzinie. Współpraca z Zakładem Energetycznym polega m.in. na sprzedaży energii elektrycznej oraz eksploatacji i konserwacji oświetlenia ulicznego zgodnie z umową o eksploatacji i konserwacji oświetlenia ulicznego Roboty konserwacyjne oświetlenia ulicznego wykonywane są zgodnie z corocznie opracowywanym harmonogramem określającym zakres prac konserwacyjnych na dany rok, a ponadto wykonywane są bieżące prace eksploatacyjno-konserwacyjne polegające na wymianie źródeł światła, działania punktów sterowniczych, wymianie

Strategia rozwoju Gminy Psary na lata 2016-2025

uszkodzonych bezpieczników, naprawie zerwanych przewodów. Na bieżąco kontrolowane są reklamacje zgłaszane przez odbiorców dotyczące oświetlenia.

Stan techniczny linii oceniany jest na dobry i dostateczny. Stacji transformatorowych ŚN/nN jest 41 szt. Oświetlenie na terenie gminy jest w ok. 99% sodowe. Stan techniczny punktów świetlnych jest uzależniony od daty oddania do eksploatacji i tak np. oprawy podmieniane na przełomie lat 80 i 90 – tych wymagałaby podmiany na nowe, najnowszej generacji, co skutkowałoby znaczną poprawą jakości parametrów oświetlenia, jak i obniżyłoby koszty ponoszone na oświetleniu ulicznym. Obszar Gminy Psary jest w całości zgazyfikowany .

II. Analiza SWOT

Kluczowym elementem stosowanym w analizie rozwoju gminy jest analiza SWOT. To narzędzie, dzięki któremu można rozpoznać własne silne i słabe strony (Strengths i Weaknesses), a także istniejące i potencjalne szanse i zagrożenia (Opportunities i Threats) płynące z otoczenia zewnętrznego. Nazwa tej analizy pochodzi od pierwszych liter słów określających w języku angielskim istotę przedmiotu analizy.

S jak Strengths – mocne strony organizacji, które należy wykorzystać będą sprzyjać jej rozwojowi, a w chwili obecnej pozytywnie wyróżniające organizację w otoczeniu; są przewagą w stosunku do konkurencji,

W jak Weaknesses – słabe strony organizacji, których nie wyeliminowanie bądź nie zniwelowanie siły ich oddziaływania będzie hamować rozwój organizacji; mogą nimi być: brak wystarczających kwalifikacji, podziału zadań, złej organizacji pracy lub brak innych zasobów,

O jak Opportunities – szanse – uwarunkowania, które przy umiejętnym wykorzystaniu mogą wpływać pozytywnie na rozwój firmy,

T jak Threats – zagrożenia – czynniki, które obecnie nie przeszkadzają funkcjonować organizacji, ale mogące być zagrożeniem w przyszłości dla sprawności firmy.

Po zakończeniu, analiza SWOT określa, co może pomóc w realizacji celów (silna strona lub możliwość) lub co może być przeszkodą, którą należy przezwyciężyć lub zminimalizować w celu osiągnięcia pożądanego rezultatu (słaba strona lub zagrożenie). Analiza SWOT jest oparta na prostym schemacie klasyfikacji: wszystkie czynniki mające wpływ na bieżącą i przyszłą pozycję organizacji dzieli się na:

zewnętrzne w stosunku do organizacji i mające charakter uwarunkowań wewnętrznych wywierające negatywny wpływ na organizację i mające wpływ pozytywny

Mocne Strony	Słabe Strony
<ul style="list-style-type: none">• położenie gminy względem aglomeracji i lotniska• dostępność terenów pod inwestycje• dobra komunikacja niektórych sołectw (np. Sarnów, Psary)• dostęp do głównych szlaków drogowych (A1, S1, A4, drogi krajowe i wojewódzkie)• walory turystyczne, atrakcyjny teren, m.in. bliskość zbiorników wodnych (np. Pogoria), wał Brzękowicki• wolne tereny pod zabudowę mieszkaniową• brak dużych zakładów przemysłowych• stały wzrost liczby mieszkańców	<ul style="list-style-type: none">• nieuregulowany stan prawny dróg• niewystarczająca sieć dróg gminnych, brak chodników• brak dobrej komunikacji publicznej niektórych sołectw;• zła organizacja komunikacji publicznej szczególnie w godzinach szczytu• mała przepustowość (duże korki) drogi nr 913• niedostateczna infrastruktura oświetleniowa• niezadawalający stan kanalizacji gminnej.• niewystarczająca jakość sieci wodociągowej i wody pitnej - zły stan

Strategia rozwoju Gminy Psary na lata 2016-2025

<ul style="list-style-type: none"> wysoka jakość kapitału ludzkiego - duża liczba mieszkańców z wyższym wykształceniem dobrze zorganizowana sieć placówek oświatowych zadbana infrastruktura szkolna wraz ze stosunkowo dobrym wyposażeniem szkół dobra jakość edukacji dobrze rozwinięta sieć bibliotek z dostępem do Internetu stałe rozwijana oferta rekreacyjno-turystyczna duża liczba małych podmiotów gospodarczych duża aktywność społeczna (w tym m.in. osób starszych) wysokiej jakości wsparcie dla osób o niskim statusie finansowym kompetentna kadra i aktywność władz lokalnych skuteczne pozyskiwanie i wykorzystanie środków zewnętrznych współpraca z partnerami z różnych środowisk w kraju i za granicą dobra istniejąca infrastruktura techniczna i społeczna (wodociągi, gazociągi, telekomunikacja, Internet) miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego 	<ul style="list-style-type: none"> wodociągów brak żłobka zanieczyszczenie powietrza ze źródeł indywidualnych brak atrakcyjnej oferty kulturalnej dla młodzieży brak boiska lekkoatletycznego brak zagospodarowanych parków brak toalet publicznych np. na cmentarzach i placach zabaw brak zaplecza medycznego/rehabilitacyjnego/brak wsparcia w zakresie opieki zdrowotnej brak mieszkań chronionych i zaplecza dla OPS niewystarczająca liczba miejsc pracy niska aktywność organizacji pozarządowych gwałtowne starzenie się społeczności lokalnej
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> wykorzystanie położenia Gminy osiedlanie się na terenie Gminy osób o wysokich kwalifikacjach zawodowych rozwój infrastruktury przemysłowej przy DK86 wzrost dochodów gminy z podatku PIT dostępność środków zewnętrznych (programu UE i krajowe) warunki krajobrazowe regionu sprzyjające rozwojowi form turystycznych wsparcie instytucjonalne na rzecz zapewnienia opieki dla dzieci do lat 3 dostępność wsparcia na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (fundusze UE) moda na zdrowy ożywienie gospodarcze w regionie tryb życia 	<ul style="list-style-type: none"> niestabilność przepisów prawnych brak środków finansowych starzejące się społeczeństwo lokalizacja przemysłu – wzrost zanieczyszczeń zła kondycja finansowa powiatu brak wsparcia dla rolnictwa zmiana polityki państwa (np. reformy edukacji) niż demograficzny częsta zmiana przepisów prowadzenia działalności gospodarczej niedostateczna opieka medyczna, w tym profilaktyka i diagnostyka emigracja ludzi młodych

III. Rozwój strategiczny w latach 2016 – 2025

IV.1. Wizja rozwoju

Wizja rozwoju to zestaw wartości akcentujący specyficzną rolę danej jednostki samorządu terytorialnego na rzecz otoczenia, tym samym uzasadniający jej istnienie. Wizja to nakreślenie kierunku rozwoju, dzięki któremu osiągnięty zostanie jak najwyższy pułap rozwoju. Zrealizowanie założeń wizji rozwoju przełoży się na wzrost poziomu atrakcyjności gminy pod względem jakości życia, przy zachowaniu walorów środowiska przyrodniczego kulturowego. W ramach warsztatów strategicznych poświęconych budowie obszarów rozwoju, została wypracowana wizja dla gminy Psary:

**GMINA PSARY TO PRZYJAZNE I BEZPIECZNE MIEJSCE
OTWARTE NA INNOWACJĘ I PARTNERSTWO. PRZESTRZEŃ,
GDZIE NA BAZIE WZAJEMNYCH RELACJI, BUDUJE SIĘ
POTENCJAŁ SPOŁECZNY I EKONOMICZNY, ABY TWORZYĆ
TEREN ZASOBNY I ATRAKCYJNY DO ZAMIESZKANIA.
GMINA PSARY PROMUJE NOWE ROZWIĄZANIA
TECHNOLOGICZNE I DZIAŁA ZGODNIE ZE
ZRÓWNOWAŻONYM ROZWOJEM**

IV.2. Cele strategiczne i kierunki rozwoju

W ramach warsztatów strategicznych i konsultacji z interesariuszami dokumentu strategicznego zostały nakreślone obszary strategiczne, których rozwój zostanie określony w ramach Strategii. Cel strategiczny, to kierunek rozwoju w danym obszarze, w ramach którego zostaną zrealizowane poszczególne zadania. Cele strategiczne kreślone są z uwzględnieniem założeń Wizji rozwoju gminy.

Zaspokojenie potrzeb lokalnej społeczności to podstawowe cecha samorządu. Od jakości zasobów infrastruktury społecznej uzależniona jest jakość życia mieszkańców w obrębie danej jednostki samorządowej. Pojęciem infrastruktury społecznej określa się urządzenia, obszary, instytucje, organizacje niezbędne do zapewnienia należytego funkcjonowania przestrzeni publicznej. Służy ona do zaspokajania społecznych, kulturalnych i gospodarczych, potrzeb ludzi. Rozwój infrastruktury społecznej oparty jest na poprawie jakości istniejących zasobów oraz rozwój (rozbudowa i budowa) nowych obszarów infrastruktury edukacyjnej, turystyki, sportu i rekreacji.

Rozbudowa obiektów sportowych, rekreacyjnych i turystycznych przyczyni się do stworzenia miejsc umożliwiających rekreację i odpoczynek na obszarze gminy. Świetnym rozwiązaniem będzie budowa obszarów umożliwiających integrację mieszkańców w zakresie wspólnego spędzania czasu. Stworzenie warunków turystycznych (takich jak na przykład: budowa ścieżek rowerowych) i kulturalnych podniesie atrakcyjność obszaru, nie tylko z punktu widzenia społecznego, ale również inwestycyjnego.

Analiza tkanki mieszkaniowej Gminy wskazuje na niewystarczającą ilość mieszkań i lokali publicznych, dlatego też w ramach celu, założono poprawę warunków mieszkaniowych mieszkańców oraz zintegrowaną rewitalizację obszarów zdegradowanych.

Budowanie nowoczesnego obszaru komunikacji społecznej, również z uwzględnieniem dostępnych rozwiązań innowacyjnych, to na przykład zwiększenie dostępu do informacji publicznej poprzez rozbudowanie systemów informowania. Elektroniczna administracja opiera się na wykorzystaniu technologii informatycznych i telekomunikacyjnych. W ramach elektronicznej administracji zakłada się zmiany oraz usprawnienia organizacyjne, szeroką modernizację i optymalizację procesów administracyjnych pod kątem ich efektywności.

KIERUNKI ROZWOJU:

- Poprawa jakości istniejącej infrastruktury oraz rozbudowa obiektów turystycznych, sportowych i rekreacyjnych;
- Stworzenie warunków i obszarów służących do rekreacji i integracji mieszkańców (*place, parki, place zabaw, infrastruktura sportowa*);
- Modernizacja i rozwój obiektów szkolno-przedszkolnych;
- Inwestycje w obszarach edukacji szkolnej, przedszkolnej i żłobkowej;
- Budowa obiektów żłobkowych;
- Wpieranie infrastruktury służącej edukacji ekologicznej i prośrodowiskowej;
- Wsparcie rozwoju infrastrukturalnego obiektów służących bezpieczeństwu publicznemu;
- Rozwój obszarów kulturalnych i inwestycje w obiekty o znaczeniu kulturowym;
- Stworzenie innowacyjnych rozwiązań w zakresie dostępu do informacji publicznej (*dostęp do Internetu, e-administracja*);
- Rewitalizacja społeczna i infrastrukturalna obszarów zdegradowanych;
- Tworzenie warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych (*sprzedaż działek budowlanych, rozwój zasobu mieszkaniowego gminy – budowa tworzenie mieszkań komunalnych, socjalnych i chronionych*);
- Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości i promocja terenów inwestycyjnych (*tworzenie warunków dla powstawania specjalnych stref ekonomicznych*).

Infrastruktura techniczna pełni rolę usługową wobec innych obszarów kształtowania zrównoważonego rozwoju, który polega na: działaniach poprawiających jakość dostarczanych usług w systemach już istniejących poprzez ich modernizację i przebudowę, poprawie niezawodności i standardu; rozbudowie systemów poprzez obejmowanie obsługą obszarów dotychczas nie uzbrojonych a leżących wewnątrz granic zasięgu systemu, a także obszarów na zewnątrz tych granic, niezależnie czy są to obszary już zainwestowane czy przewidywane do zainwestowania.

Rozwój infrastruktury technicznej w gminie przekłada się bezpośrednio na jakość życia jej mieszkańców, a jej jakość świadczy o możliwościach konkurencyjnych danej

Strategia rozwoju Gminy Psary na lata 2016-2025

jednostki. W ramach celu operacyjnego przewidziano szeroki zakres działań w zakresie budowy i modernizacji zasobów wodociągowych i kanalizacyjnych gminy. Pełna dostępność w tym zakresie poprawi stan życia mieszkańców, ale również wdrożone zostaną systemy w zakresie zrównoważonego rozwoju - gmina będzie wykorzystywać bezpiecznie dostępne zasoby, bez naruszania zasad ochrony środowiska naturalnego.

Kolejnym zakresem, związanym z infrastrukturą techniczną jest poprawa jakości, dostępności i możliwości logistycznych danej jednostki. W tym zakresie przewidziano szereg działań związanych z poprawą jakości dróg w gminie oraz całej infrastruktury towarzyszącej.

KIERUNKI ROZWOJU:

- Budowa i modernizacja istniejącej infrastruktury wodociągowej;
- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy;
- Inwestycje w infrastrukturę drogową gminy;
- Stworzenie zintegrowanych systemów komunikacyjnych przy współpracy innych jednostek terytorialnych;
- Poprawienie jakości i bezpieczeństwa istniejącej infrastruktury drogowej;
- Wdrożenie Programu Ograniczania Niskiej Emisji i Programu Efektywności Energetycznej, (w tym *termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, dotacje dla osób fizycznych do wykonania termomodernizacji budynków mieszkalnych, wymiana źródeł ciepła i budowa instalacji odnawialnych źródeł energii w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w oświetleniu ulicznym*);
- Wdrożenie Programu Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest Z Terenu Gminy Psary Na Lata 2015-2032.

Każda organizacja samorządowa powołana jest do życia po to, aby spełniać określone cele. W przypadku gmin najważniejszym z nich jest rozwój lokalny, przez który można rozumieć proces zmian o charakterze ilościowym i jakościowym, uwzględniający układ potrzeb, preferencji i hierarchii wartości społeczności

Strategia rozwoju Gminy Psary na lata 2016-2025

lokalnej⁸. Inwestycje w zasoby ludzkie gwarantują danej jednostce samorządowej stabilny i zrównoważony rozwój na każdym z obszarów wsparcia.

W ramach celu przewidziano edukację i wspieranie działań i inicjatyw mających bezpośrednie lub pośrednie przełożenie na podniesienie jakości edukacji.

Upowszechnianie nowoczesnych metod *wykorzystywanych* w edukacji poprzez *wdrażanie pełnych „systemów wsparcia skierowanych jednocześnie do ucznia, rodzica, nauczyciela”*.

Założono również szereg działań, które aktywizują i włączają mieszkańców w życie wspólnoty samorządowej, mających różnych wymiar: kulturalny, edukacyjny ect. Stworzenie zintegrowanego systemu takich działań pozwoli na włączenie w ich realizację większej liczby interesariuszy:

Partnerstwo to forma współpracy, umożliwiająca wspólne zaangażowanie się stron (różnym instytucjom, organizacjom, firmom czy osobom) w działania ułożone na konkretnym problemie albo zagadnieniu w wymiarze lokalnym lub ponadlokalnym.

Włączenie seniorów, inicjatywy międzypokoleniowe - Inkluzja społeczna powinna być wdrażana na wszystkich poziomach realizacji zadań przez samorząd terytorialny. Właśnie na poziomie lokalnym istnieje największe prawdopodobieństwo prawidłowego diagnozowania i realizacji zadań dla grup senioralnych. Zespół działań władz publicznych i innych podmiotów społecznych, służących tworzeniu, poprawie i/lub utrzymaniu statusu społecznego, bezpieczeństwa i jakości życia osób starszych oraz możliwości ich udziału w kulturze i życiu społecznym, są to działania, które również sprzyjają przekazywaniu historii i kultury młodszemu pokoleniu, tym samym tworzą "pomost" integrujący społeczeństwo lokalne.

Wdrożenie założeń "inicjatywy lokalnej" - Forma realizacji zadań publicznych przez administrację samorządową w współpracy z mieszkańcami. Polega ona na zgłaszaniu przez mieszkańców przedsięwzięć oraz na partycypacji w jego realizacji, np. poprzez wkład własnej pracy, pokryciu części kosztów, użyczeniu sprzętu itp. Samorząd uczestniczy w realizacji zadania, np. poprzez opracowanie dokumentacji projektowej, partycypacji w kosztach, itp.

KIERUNKI ROZWOJU:

- Nawiązanie współpracy partnerskiej z organizacjami pozarządowymi z obszaru gminy oraz innymi partnerami, chcącymi realizować projekty na rzecz gminy;

⁸ Agnieszka Wojewódzka, Kapitał ludzki w strategiach rozwoju gmin województwa mazowieckiego, Katedra Polityki Agrarnej i Marketingu SGGW Warszawa, s. 1.

Strategia rozwoju Gminy Psary na lata 2016-2025

- Podnoszenie jakości edukacji i nauki poprzez zintegrowane działania wspierające;
- Stworzenie systemu działań o charakterze kulturalnym i oświatowym integrujących mieszkańców gminy;
- Promocja zdrowego stylu życia poprzez dostępność działań i obszarów turystycznie i rekreacyjnie atrakcyjnych;
- Podnoszenie poczucia współodpowiedzialności i promocja partycypacji lokalnej wśród mieszkańców gminy poprzez realizowanie różnych przedsięwzięć przez instytucje i mieszkańców gminy
- Wdrożenie zasad „inicjatywy lokalnej“
- Promocja partnerstw krajowych i międzynarodowych;
- Promowanie edukacji i inicjatyw proekologicznych
- Promocja przedsiębiorczości;
- Wsparcie ciekawych rozwiązań dążących do powstania nowych miejsc pracy oraz wspomagania przedsiębiorczości i samozatrudnienia.
- Propagowanie i wdrażanie działań na rzecz aktywizacji seniorów;
- Budowa systemu działań międzypokoleniowych.

IV. Analiza powiązań strategii z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu.

STRATEGIA EUROPA 2020.

Założenia strategicznych celów Strategii Rozwoju Gminy Psary są zgodne są z założeniami Strategii Europa 2020. Celem Strategii Europa 2020 jest osiągnięcie wzrostu gospodarczego, który będzie:

1. **inteligentny** – dzięki bardziej efektywnym inwestycjom w edukację, badania naukowe i innowacje;
2. **zrównoważony** – dzięki zdecydowanemu przesunięciu w kierunku gospodarki niskoemisyjnej i konkurencyjnego przemysłu;
3. **sprzyjający włączeniu społecznemu**, ze szczególnym naciskiem na tworzenie nowych miejsc pracy i ograniczanie ubóstwa.

Postępy w realizacji Strategii Europa 2020 będą monitorowane przez pakiet pięciu głównych celów ilościowych. Na poziomie UE są to⁹:

wzrost stopy zatrudnienia populacji w wieku 20-64 lata do 75%;

wzrost nakładów na inwestycje w B+R do 3% PKB UE;

osiągnięcie celów pakietu energetyczno-klimatycznego 3x20;

ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10% oraz wzrost udziału osób w wieku 30-34 posiadających wyższe wykształcenie lata do co najmniej 40%; zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem o co najmniej 20 mln.

Aby zagwarantować, że Strategia Europa 2020 przyniesie oczekiwane rezultaty, ustanowiono solidny i skuteczny system **zarządzania gospodarczego**, który ułatwi koordynowanie działań politycznych na szczeblu unijnym i krajowym.¹⁰

Strategia Rozwoju Gminy i Psary jest spójna z założeniami Strategii Europa 2020, bowiem w obrębie swoich założeń również akcentuje rozwój edukacji, konkurencyjności przedsiębiorstw oraz promuje inwestycje w zrównoważony rozwój.

⁹ Priorytety i cele rozwojowe UE do roku 2020 w kontekście aktualizacji Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju, Ekspertyza Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju, 2013, s. 5.

¹⁰ Strona Komisji Europejskiej/Europa 2020 - http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/priorities/index_pl.htm

Strategia rozwoju Gminy Psary na lata 2016-2025

Tabela 12. Cele Strategii Rozwoju Gminy Psary ze Strategią Europa 2020

Cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Psary	Obszar spójności	Priorytet Strategii Europa 2020
Cel strategiczny 1 Rozwój infrastruktury społecznej w Gminie	działania na rzecz zrównoważonego rozwoju inwestycje w infrastrukturę	Zmiany klimatu i zrównoważone wykorzystanie energii
Cel strategiczny 2 Rozwój infrastruktury technicznej	poprawienie jakości i bezpieczeństwa istniejącej infrastruktury drogowej; rozbudowa zasobów gminnych z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju;	Zmiany klimatu i zrównoważone wykorzystanie energii Badania i rozwój
Cel strategiczny 3 Rozwój kapitału ludzkiego	Przeciwdziałanie ubóstwu i procesom marginalizacji społecznej. Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej. Podejmowanie działań służących przekazywaniu realizacji zadań publicznych organizacjom Wspieranie rozwoju infrastruktury społeczeństwa informacyjnego	Walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym Zatrudnienie Edukacja

Źródło: Opracowanie własne

PROGRAMOWANIE PERSPEKTYWY FINANSOWEJ 2014-2020, UMOWA PARTNERSTWA (UP)¹¹

UP 2014-2020 ściśle wiąże strategię wykorzystania środków europejskich z realizacją Strategii Rozwoju Kraju 2020 (SRK) oraz Strategii Europa 2020. Celem konsekwentnie realizowanym w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020 jest, zgodnie z SRK, oparcie rozwoju na dalszym:

- (1) zwiększaniu konkurencyjności gospodarki;
- (2) poprawie spójności społecznej i terytorialnej;
- (3) podnoszeniu sprawności efektywności państwa.

Biorąc pod uwagę wskazane wyżej cele rozwojowe kraju, środki Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych w ramach UP koncentrują się na priorytetach finansowych: otoczenie sprzyjające przedsiębiorczości i innowacjom, spójność społeczna i aktywność zawodowa, infrastruktura sieciowa na rzecz wzrostu i zatrudnienia, środowisko i efektywne gospodarowanie zasobami.¹²

¹¹ Dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 8 stycznia 2014 r. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju.

¹² Dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 8 stycznia 2014 r. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, s. 43.

Strategia rozwoju Gminy Psary na lata 2016-2025

Tabela 13. Spójność z założeniami Umowy Partnerstwa

Cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Psary	Obszar spójności	Cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Psary
Cel strategiczny 1 Rozwój infrastruktury społecznej w Gminie	działania na rzecz zrównoważonego rozwoju inwestycje w infrastrukturę	Cel strategiczny 1 Rozwój infrastruktury społecznej w Gminie
Cel strategiczny 2 Rozwój infrastruktury technicznej	poprawienie jakości i bezpieczeństwa istniejącej infrastruktury drogowej; rozbudowa zasobów gminnych z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju;	Cel strategiczny 2 Rozwój infrastruktury technicznej

Źródło: Opracowanie własne

STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020

Strategia Rozwoju Kraju 2020 – to główna strategia rozwojowa w średnim horyzoncie czasowym, **wskazuje strategiczne zadania państwa**, których podjęcie w perspektywie najbliższych lat jest niezbędne, by wzmocnić procesy rozwojowe. *Strategia Rozwoju Kraju 2020 oparta jest na scenariuszu stabilnego rozwoju*. Pomyślność realizacji wszystkich założonych w tej Strategii celów będzie uzależniona od wielu czynników zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych, które mogą wpływać na dostępność środków finansowych na jej realizację. Szczególne znaczenie będzie miał rozwój sytuacji w gospodarce światowej, Strategia wyznacza **trzy obszary strategiczne: Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna**, w których koncentrować się będą główne działania oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych. Kluczowe założenia Strategii Rozwoju Gminy Psary są zgodne z celami Strategii Rozwoju Kraju.

Strategia rozwoju Gminy Psary na lata 2016-2025

Tabela 14. Spójność z założeniami Strategii Rozwoju Kraju 2020

Cele strategiczne strategii rozwoju gminy Psary	Obszar spójności	Priorytet strategii EUROPA 2020
Cel strategiczny 1 Rozwój infrastruktury społecznej w Gminie	działania na rzecz zrównoważonego rozwoju inwestycje w infrastrukturę	Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela II.6.4. Poprawa stanu środowiska
Cel strategiczny 2 Rozwój infrastruktury technicznej	poprawienie jakości i bezpieczeństwa istniejącej infrastruktury drogowej; rozbudowa zasobów gminnych z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju;	II.2.4. Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu
Cel strategiczny 3 Rozwój kapitału ludzkiego	Przeciwdziałanie ubóstwu i procesom marginalizacji społecznej. Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej. Podejmowanie działań służących przekazywaniu realizacji zadań publicznych organizacjom Wspieranie rozwoju infrastruktury społeczeństwa informacyjnego	I.3.2. Rozwój kapitału społecznego Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego II.4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych

Źródło: opracowanie własne

KRAJOWA INTELIGENTNA SPECJALIZACJA (KIS)

W dniu 8 kwietnia 2014 r. Rada Ministrów przyjęła Program Rozwoju Przedsiębiorstw, którego integralną część stanowi *Krajowa Inteligentna Specjalizacja*. Dokument przedstawia proces analityczny wylaniania inteligentnych specjalizacji na poziomie krajowym (obszary B+R+I) oraz zarys procesu ich monitorowania i aktualizacji. *Krajowa inteligentna specjalizacja* jest dokumentem otwartym, który będzie podlegał ciągłej weryfikacji i aktualizacji w oparciu o system monitorowania oraz zachodzące zmiany społeczno-gospodarcze. Dokument określa priorytety gospodarcze w obszarze B+R+I, których rozwój zapewni tworzenie innowacyjnych rozwiązań społeczno-gospodarczych, zwiększenie wartości dodanej gospodarki i podniesienie jej konkurencyjności na rynkach

Strategia rozwoju Gminy Psary na lata 2016-2025

zagranicznych. Cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Psary jest spójny z założeniami ww. dokumentu.

STRATEGIA INNOWACYJNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI GOSPODARKI „DYNAMICZNA POLSKA 2020” (SIEG)

Cel główny SIEG to stworzenie wysoce konkurencyjnej gospodarki (innowacyjnej i efektywnej) opartej na wiedzy i współpracy to. Będzie on realizowany w oparciu o cztery cele szczegółowe:

- 1) dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki,
- 2) stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy,
- 3) wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców,
- 4) wzrost umiędzynarodowienia polskiej gospodarki.

Cele strategiczne przedstawione w Strategii Rozwoju Gminy Psary:

Rozwój infrastruktury społecznej w Gminie

Dostępność komunikacyjna (mobilność przestrzenna) i zrównoważony rozwój

Rozwój kapitału ludzkiego

wpisują się w **Strategię Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”**.

Tabela 15. Spójność Strategii Rozwoju z Zintegrowanymi Strategiami Krajowymi

Dokument - Zintegrowane strategie krajowe	Cele zintegrowanych strategii krajowych	Cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Psary
Strategia rozwoju kapitału ludzkiego	wzrost zatrudnienia; wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych; poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym; poprawa zdrowia obywateli oraz podniesienie efektywności opieki zdrowotnej; podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli.	Rozwój infrastruktury społecznej w Gminie Rozwój kapitału ludzkiego
Strategia rozwoju transportu	stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej, poprawę sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym, poprawę bezpieczeństwa użytkowników ruchu oraz przewożonych towarów, ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko, zbudowanie racjonalnego modelu	Rozwój infrastruktury technicznej

Strategia rozwoju Gminy Psary na lata 2016-2025

	finansowania inwestycji infrastrukturalnych. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię Poprawa stanu środowiska	Rozwój infrastruktury technicznej
Strategia Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko		
Strategia Sprawne państwo	Otwarty rząd Zwiększenie sprawności instytucjonalnej państwa Skuteczne zarządzanie i koordynacja działań rozwojowych Dobre prawo Efektywne świadczenie usług publicznych Skuteczny wymiar sprawiedliwości i prokuratura Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego	Rozwój infrastruktury społecznej w Gminie Rozwój kapitału ludzkiego
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie	Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów, Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych, Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.	Rozwój infrastruktury społecznej w Gminie Rozwój kapitału ludzkiego

Źródło: Opracowanie własne

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

SRWS wpisuje się w krajowy i unijny system programowania rozwoju, który ma zapewnić spójność celów i działań rozwojowych. Na poziomie unijnym priorytety rozwoju w okresie do roku 2020 określa Strategia Europa 2020.

Tabela 16. Spójność Strategii Rozwoju Gminy Psary z SRWS.

Obszary strategiczne SRWS	CELE STRATEGICZNE Strategii Rozwoju Gminy Psary - zakres spójności-
Obszar priorytetowy A Nowoczesna gospodarka	Rozwój infrastruktury społecznej w Gminie Rozwój kapitału ludzkiego Rozwój infrastruktury technicznej
Obszar priorytetowy B Szanse rozwoju mieszkańców	Rozwój infrastruktury społecznej w Gminie Rozwój kapitału ludzkiego
Obszar priorytetowy C Przestrzeń	Rozwój infrastruktury technicznej
Obszar priorytetowy D Relacje z otoczeniem	Rozwój infrastruktury technicznej

Źródło: Opracowanie własne

Strategia rozwoju Gminy Psary na lata 2016-2025

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO 2014-2020¹³

RPO Województwa Śląskiego 2014-2020 będzie stanowił narzędzie realizacji polityki spójności na obszarze województwa śląskiego w perspektywie finansowej UE na lata 2014 - 2020. Założenia dokumentu są spójne i wpisują się w poszczególne osie priorytetowe RPO, tym samym stanowią kontynuację i uszczegółowienie założeń polityki regionalnej i przyczynią się do realizacji jej założeń na szczeblu regionalnym.

Tabela 17. Korelacja pomiędzy osiami priorytetowymi RPO WSL a Strategią Gminy.

Osie priorytetowe RPO	CELE STRATEGICZNE Strategii Rozwoju Gminy Psary - zakres spójności-
OŚ PRIORYTETOWA 1 – Nowoczesna gospodarka	Rozwój infrastruktury społecznej w Gminie Rozwój kapitału ludzkiego
OŚ PRIORYTETOWA 2 – Cyfrowe Śląskie	Rozwój infrastruktury społecznej w Gminie Rozwój kapitału ludzkiego
OŚ PRIORYTETOWA 3 - Konkurencyjność MŚP	Rozwój infrastruktury technicznej
OŚ PRIORYTETOWA 4 – Efektywność energetyczna, odnawialne źródła energii i gospodarka niskoemisyjna	Rozwój infrastruktury technicznej
OŚ PRIORYTETOWA 5 - Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów	Rozwój infrastruktury technicznej
OŚ PRIORYTETOWA 6 - Transport	Rozwój infrastruktury technicznej
OŚ PRIORYTETOWA 7 – Włączenie społeczne	Rozwój infrastruktury społecznej w Gminie Rozwój kapitału ludzkiego
OŚ PRIORYTETOWA 8 – Rewitalizacja oraz infrastruktura społeczna i zdrowotna	Rozwój infrastruktury społecznej w Gminie Rozwój kapitału ludzkiego
OŚ PRIORYTETOWA 9 – Wzmocnienie potencjału edukacyjnego	Rozwój infrastruktury społecznej w Gminie Rozwój kapitału ludzkiego
OŚ PRIORYTETOWA 10 – Infrastruktura edukacyjna	Rozwój infrastruktury społecznej w Gminie Rozwój kapitału ludzkiego

Źródło: Opracowanie własne

¹³ Odniesienie do wersji z 8 kwietnia 2014

Strategia rozwoju Gminy Psary na lata 2016-2025

ZINTEGROWANYCH INWESTYCJI TERYTORIALNYCH SUBREGIONU CENTRALNEGO WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO NA LATA 2014-2020.

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) to narzędzie, które po raz pierwszy pojawiło się w przedstawionych przez Komisję Europejską aktach prawnych na nową perspektywę finansową 2014-2020. Przy pomocy tego instrumentu, partnerstwa jednostek samorządu terytorialnego (JST) miast i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie (miasto i samorządy znajdujące się w jego oddziaływaniu) mogą realizować wspólne przedsięwzięcia, łączące działania finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego. ZIT to także wyjście poza sztywne granice administracyjne JST i większe możliwości oddziaływania projektów unijnych. Gmina Psary jest członkiem „Zintegrowanych inwestycji terytorialnych subregionu centralnego województwa śląskiego na lata 2014-2020”.

Tabela 18. Korelacja pomiędzy Strategią ZIT Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata a Strategią Gminy Psary

Priorytety strategiczne ZIT	Cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Psary
Gospodarka i miejsca pracy	Rozwój infrastruktury społecznej w Gminie Rozwój kapitału ludzkiego
Aktywność społeczna i zapobieganie wykluczeniom	Rozwój infrastruktury społecznej w Gminie Rozwój kapitału ludzkiego
Ochrona powietrza i efektywność energetyczna	Rozwój infrastruktury technicznej
Ochrona zasobów przyrody	Rozwój infrastruktury technicznej

Źródło: Opracowanie własne

V. Procedury wdrażania, monitoringu i ewaluacji strategii

Monitoring i ewaluacja są elementami procesu planowania strategicznego. Gromadzenie danych, ich analiza i interpretacja pozwalają ocenić stopień realizacji Strategii oraz wprowadzić ewentualne zmiany i korekty. Prowadzenie monitoringu umożliwi bieżące koordynowanie działań podejmowanych przez instytucje zaangażowane w realizację założeń Strategii.

Przedmiotem monitoringu będzie kontrolowanie stopnia osiągnięcia celów oraz kierunków rozwoju Gminy Psary. Koordynatorem procesów monitoringowych będzie Wójt Gminy oraz pracownicy Urzędu Gminy w Psarach odpowiedzialni za sprawy rozwoju, promocji i pozyskiwania środków zewnętrznych. Ocena realizacji założeń dokumentu powinna być dokonywana w ustalonych odstępach czasu, jednak nie rzadziej niż raz w ciągu roku.

Do zadań Władz Gminy należeć będzie bieżące monitorowanie realizacji Strategii, w szczególności poprzez:

- identyfikację i wdrożenie systemowych narzędzi, służących efektywnemu zarządzaniu i monitorowaniu procesu wdrażania Strategii;
- wizytowanie inwestycji realizowanych na terenie Gminy; występowanie z opiniami i propozycjami,
- podejmowanie innych działań służących realizacji Strategii i rozwojowi gminy.
- wypracowanie mechanizmów niwelowania nieprawidłowości (efektem prowadzonego monitoringu powinna być, w razie konieczności, zmiana lub uzupełnienie zapisów Strategii)

Ewaluacja (ocena) realizacji Strategii

Ewaluacja dotyczy oceny realizacji Strategii i w ramach dokumentu, możliwe będą do przeprowadzenia następujące zakresy ewaluacji:

- ocena w trakcie realizacji działań - odpowiada na pytanie, czy przyjęte cele i podjęte w następstwie działania zmierzają w dobrym kierunku,
- ocena po realizacji działań - ocena długoterminowego wpływu strategii na grupy docelowe, czy efekty wynikłe z zastosowania strategii są trwałe.

Spis tabel

Tabela 1. Liczba mieszkańców Gminy Psary, stan na 31.12.2014 r.	9
Tabela 2. Liczba ludności w gminach powiatu będzińskiego w latach 2010 - 2014	10
Tabela 3 Saldo migracji wewnętrznych w latach 2010 - 2014	11
Tabela 4. Struktura wiekowa bezrobotnych w Gminie Psary	12
Tabela 5. Struktura wykształcenia bezrobotnych w Gminie Psary	12
Tabela 6. Powody przyznawania pomocy społecznej w podziale na rodziny	14
Tabela 7. Wyniki z egzaminu końcowego szóstoklasisty gmin powiatu będzińskiego. ...	16
Tabela 8. Wyniki z egzaminu gimnazjalnego gminy Psary.	17
Tabela 9. Wykaz klubów i stowarzyszeń sportowych	20
Tabela 10. Ochotnicze Straże Pożarne w Gminie Psary	23
Tabela 11. Wskaźniki gospodarki wodno-ściekowej	29
Tabela 12. Cele Strategii Rozwoju Gminy Psary ze Strategią Europa 2020	41
Tabela 13. Spójność z założeniami Umowy Partnerstwa	42
Tabela 14. Spójność z założeniami Strategii Rozwoju Kraju 2020	43
Tabela 15. Spójność Strategii Rozwoju z Zintegrowanymi Strategiami Krajowymi	44
Tabela 16. Spójność Strategii Rozwoju Gminy Psary z SRWS.	45
Tabela 17. Korelacja pomiędzy osiami priorytetowymi RPO WSL a Strategią Gminy....	46
Tabela 18. Korelacja pomiędzy Strategią ZIT Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata a Strategią Gminy Psary	47

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie Gminy Psary na tle powiatu będzińskiego.....	4
Rysunek 2. Położenie sołectw i miejscowości w Gminie Psary	5
Rysunek 3. Ludność Gminy Psary w latach 2010-2014	8
Rysunek 4 Ludność Gminy Psary w podziale na kobiety i mężczyzn	9
Rysunek 5. Ludność Gminy Psary według ekonomicznych grup wieku w latach 2010-2014 w %.....	11
Rysunek 6. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON	25
Rysunek 7. Położenie komunikacyjne Gminy Psary	26

Załącznik nr 1 Kluczowe zadania strategiczne

L.P	Zadanie strategiczne
1	Wymiana sieci wodociągowej - sołectwo Psary
2	Wymiana sieci wodociągowej w Strzyżowicach
3	Budowa sieci wodociągowej w Brzękowicach Dolnych – Gołąsza Biska, zbiornik Góra Siewierska, Strzyżowice
4	Wymiana sieci wodociągowej w Gołąszy Górnej
5	Wymiana wodociągu w Preczowie ul. Skowronków
6	Wymiana wodociągu w Malinowicach
7	Wymiana wodociągu w Gródkowie ul. Górna, Pokoju i Wspólna wraz z budową chodnika
8	Budowa wodociągu do Centrum Logistycznego w Sarnowie
9	Wymiana sieci wodociągowej na terenie gminy Psary
10	Budowa nowych sieci wodociągowych na terenie gminy Psary
11	Budowa ul. Wspólnej - Gródków/Psary
12	Budowa ul. Łączna i Bocznej w Psarach
13	Budowa chodnika przy Prodle w Psarach wraz z odwodnieniem
14	Parking przy ul. Zwycięstwa
15	Przebudowa ul. Kolejowej, ul. Kamiennej w Psarach
16	Odwodnienie ul. Górnej w Psarach
17	Chodnik na ul. Belnej w Strzyżowicach
18	Budowa ul. Podwale w Strzyżowicach
19	Budowa ul. Cichej w Strzyżowicach
20	Budowa parkingu i alejek na cmentarzu w Strzyżowicach
21	Przebudowa ul. Głównej i Źródlanej w Sarnowie
22	Projekt chodnika z odwodnieniem przy ul. Wiejskiej w Sarnowie
23	Wykonanie odwodnienia ul. Podgórnej w Sarnowie
24	Przebudowa i remonty dróg gminnych
25	Zakup i montaż wiat przystankowych
26	Projekt budowy chodnika wraz z odwodnieniem przy drodze powiatowej 4719S ul. Główna w Sarnowie od posesji 14 do 8C i projekt odwodnienia drogi w okolicy parkingu KS Sarnów
27	Budowa chodnika wraz z odwodnieniem od skrzyżowania ul. Podwale do skrzyżowania z ul. 1 Maja w Strzyżowicach oraz budowy chodnika z odwodnieniem przy ul. Belnej w Strzyżowicach do skrzyżowania z ul. Parkową
28	Remont nawierzchni odcinka drogi gminnej ul. 1 Maja w Górze Siewierskiej
29	Remont nawierzchni drogi gminnej ul. Nowej w Sarnowie
30	Budowa miejsc postojowych na działkach 2367/27 i 2367/29 przy ul. Malinowickiej w Psarach
31	Budowa pętli dla gimbusa na końcu ul. Szkolnej w Sarnowie
32	Budowa systemu ewidencji dróg
33	Budowa i przebudowa chodników na terenie Gminy Psary
34	Budowa i modernizacja parkingów
35	Budowa i rozbudowa infrastruktury drogowej towarzyszącej
36	Rozwój rowerowych tras turystycznych na terenie Gminy Psary
37	Rozbudowa Urzędu Gminy w Psarach
38	Usprawnienie systemu dostępności do usług administracji publicznej
39	Remont i zakup wyposażenia Urzędu Gminy w Psarach
40	Wdrożenie innowacyjnych rozwiązań w zakresie informacji publicznej
41	Inwestycje w sprzęt Ochotniczych Straży Pożarnych
42	Infrastruktura towarzysząca Ochotniczym Strażom Pożarnym

Strategia rozwoju Gminy Psary na lata 2016-2025

43	Zakup środków trwałych Ochotniczych Straży Pożarnych
44	Zakup środków transportu Ochotniczych Straży Pożarnych
45	Budowa systemu monitoringu na terenie gminy
46	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Psary
47	Remont remizy w Gołąszy Górnej - Brzękowicach
48	Remont remiz i świetlic na terenie Gminy Psary
49	Przebudowa i adaptacja pomieszczeń w budynku Szkoły Podstawowej w Gródkowie i przekształcenie istniejącego oddziału przedszkolnego na przedszkole zgodnie ze standardami MEN
50	Remont Gimnazjum w Psarach
51	Rozbudowa szkoły w Strzyżowicach
52	Zagospodarowanie terenu przy szkole i przedszkolu w Sarnowie
53	Przebudowa i rozbudowa przedszkoli na terenie Gminy Psary
54	Remonty przedszkoli na terenie Gminy Psary
55	Rozbudowy szkoły w Gródkowie wraz z salą gimnastyczną
56	Budowa żłobka w Psarach
57	Remont części budynku remizy OSP w Strzyżowicach wraz z zagospodarowaniem terenu wokół budynku w celu utworzenia Centrum Usług Społecznych
58	Rewitalizacja zdegradowanych obszarów Gminy Psary
59	Budowa oświetlenia ulic na terenie Gminy
60	Zagłębiowski Park Linearny – rewitalizacja obszaru funkcjonalnego doliny rzek Przemszy i Brynicy
61	Modernizacja parków
62	Inwestycje w infrastrukturę edukacyjną
63	Budowa i rozbudowa infrastruktury sportu i rekreacji
64	Promocja i wspieranie przedsiębiorczości
65	Podniesienie pozycji konkurencyjnej i innowacyjnej Gminy